

629.25.

Opgaver

III

Danske Udarbeidelser

de lærde Skolers

øverste Klasser.

J. Ernst Wegener,

Rapellan hos Amirsprout Hertz, og varer ved Domstols
i Roskilde.

H.B. Melhior

Kjøbenhavn, 1817.

Etrykt, paa Boghandlern Thoring & Coldings Forlag,
hos Hartvig, Frederich Popp,

Hensigten med denne Samling er: at levere et
lidet Bidrag til Opgaver for skriftlige Udar-
bejdelse i Modersmaalet, nærmest med Hensyn
til Disciple i vore lærde Skolers øverste Klasser,
eller til Saabanne, som under privat Veiledning
saae paa samme Trin. Saavidt jeg veed, eie
vi hidtil ingen saadan Materialsamling i vort
Sprog *), og dog har vist Mange følt Afsav-
net deraf. I det mindste veed jeg af egen og
Fleres Erfaringer, at, ligesom Undervisningen
i Modersmaalet, for de øverste Klasser, er mit-
dre let, og tillige mere vigtig, end Mange
ville mene, saaledes er det eiheller saa gauße
let, at udfinde Mangfoldighed af Opgaver, der
i hver Henseende kunde taldes passende for
Disciplene.

Et Arbeide efter en saadan Plan, af
det kunde udgjøre et Forsøg til en omfattende

*) „Dansk Stilebog“ af Leder Saagen, Berjen 1811,
er efter en anden Plan og til anden Hensigt, end næv-
nende Forsøg.

theoretisk-praktisk Stiillere, havde Under-tegnede ønsket at leve; men deels tilslod Tiden ham det ille, i hans nærværende Stilling; deels vilde han først forsøge det Mindre, og høre sine lyndigere Landsmænds Menning derom. Man søger altsaa i disse Opgaver ingen fuldstændig Omfatten af Stiilarter, men kun et Bidrag til, en Forløber for Noget fuldstændigere, som Forfatteren af Dette muligen engang forsøger, hvis en Dueligere imidlertid ej forekommer ham, hvilket vilde være ham hørt.

Om de Negler og Hensyn, jeg foresatte mig i at vælge og ordne disse Opgaver, tillade man mig et Par Ord.

x. Emnerne, Materierne, som foresettes Disciplene, skulle være passende, og mere give dem, hvad der skal udarbeides, end egenutiligen forordre, at de skulle opfinde: de skulle altsaa tages af Saadant, man med Billighed kan forordre og vente, at kunne ligge inden for de unge Menneskers Kundskabskreds og Tankeosphære, eller som uden Vanskelighed kan udledes af det Forraad, de have.

Altsaa — forkastedes, som upassender alle saadanne Emner, der forudsatte en lang Udvilning fra Lærernes Side, og som endda kun lidet kunne interessere de Ynglinger, for hvilke de gives; alle saadanne Emner, der gribte ind i Studier, eller forudsætte Kundskaber, man af Disciplene ikke med Rimelighed kan forordre; thi hvad blev da Udarbejdelsen på Andet, end tankelös Eftersnakkens og Efterskriven af det, Læreren havde sagt med Hensyn til Noget, hvorom Disciplene iovrigt intet Begreb havde; og, at Saadant muligen kunde lede til Pralerie og Indbildshed, er et vanskeligt at indse.

Mod denne Regel forsynde sig sværtigen næsten alle de tydsske Opgave-Samlinger, jeg hænder. Som Exempel vil jeg blot navne det til Fülleborns Rhetoriksjeide Anhang, det anforet 300 Opgaver til Udarbejdet i de øverste Skoleklasser, og hvorfod neppe zo i mindste Maade ere passende. Man tanke sig dog, hvad det betyder at give Skoledisciple Opgaver, som følgende: „Ethetisk Analyse af Scenen imellem Hippolytus og Phaedra i Senekas Hippolytus.— De pretio Homeri carminibus hodie statuendo.— Betrachtungen über die neuesten Staats-

tevolutionen. — Wie bildete sich bei den Griechen das Gefühl des Erhabenen? — War denn Cicero wirklich ein so schlechter Dichter?" (risum teneatis!) Sandeligen, saadanne og lignende Opgaver passer sig for Universitetet, eller Videnskabers Selskaber — men ikke for Disciple.

2. Emnerne bør være såaledes udtrykte, fremsatte, at de med Lydelyghed og Bestemthed angive, hvad der egentlig er Hovedsagen, saa at de enkelte Punkter udledes, uden stor Vanfælighed, af selve Opgavens Ord. — Da llettes Udarbejdelsen, og da forebyges — hvad man med al Fuld bør vogte for — at Disciplene et komme i Vane med, at udgyde en heel Deel Ord, uten nogen bestemt Sammenhæng og Orden.

Derfor — har jeg søgt at undgaae ens hver Emne + Angivelse, som alene bestaaer i det astomfattende, og derfor intetbestemmende: Om; thi, hvis f. Ex. der var givet til Udarbejdelse det Emne:" om Taalmodighed — da måtte der enten skrives en heel Afhandling (og hen vil man vel dog ei forlange af Disciple), eller man gav dem den hyperste Lejlighed til atfjonus Ordgyderie paa saa mange Bladet,

Tiden tillop. Ogsaa denne Feil findes ved de Fleste af forarsorte Opgaver o. s.

3. Emnerne bør være af saa forskellig Natur, at de kunne give en afværende fleersidig Øvelse i Tænkning, og Indlædelses-Madder.

Derfor troer jeg, man omhyggetigen maa vogte sig for den Ensidighed, der valger Opgaver alene af det, man fortidligten hader og hvormed man især syssler, de være nu historiske, politiske, religiose, moralske; ja de Tvende sidstnævnte end ydermere af den Grund, at den eensidige Tale og Skiven om moralske Gjenstande let kan danne Unglinger af den Alder til — moralske Snakkere.

Hvad nu iovrigt disse Opgaver angaaer, da maa jeg her, for visse Aarsagers Skyld, melsle: at de, som udgjøre første Afdeling, bestemt ere valgte med den Forudsætning, at den religiøs-moralske Undervisning gives efter Niemeiers lærebog, eller dog omrent efter dens Plan og Indhold; og da veed jeg af egen Erfaring, at Opgaverne ei ere upassende.

Hvad angaaer de kortre Veisedninger under Opgaverne, da var det ikke deres Hensigt

VIII

og burde eiheller være det, at de skulle give noget fuldstændigt, eller ordnet Udkast — men blot — lede paa Spor, give Vink o. s. v.

At Øvelserne med Fabler o. s. v. (II, A), naar de skaledes behandles og passende ledes, som jeg har søgt at give Anvisning til, skulle foedre for Meget, troer jeg tildeels af Erfaringsgrunde aldeles ikke; bruges for meget bør de ligesaalidet, som Noget andet.

Maatte nu disse Opgaver gjøre Mytte ved offentlig og privat Undervisning! maatte de især foranledige, at Øueligere gav os, i dette Fag, Noget bedre, end nærværende Forsøg! da havde jo dog denne Ubetydelighed den Fortjeneste, at have givet Anledning til Noget fortrinligere og betydeligere.

3 Junii 1817.

J. Ernst Wegener.

G n d h o l d.

Side.

I. Opgaver med Hensyn til den religiøs-moraliske Undervisning	1
II. Opgaver til lette Øvelser i, at opfinde og sammenknytte Ideer o. s. v.	35
III. Blandede Opgaver	63

I.

Opgaver, med Hensyn paa Undervisningens i Religion og Moral.

1. Hvor i bestaaer Forstjellen imellem Religionssandheder og Religionsbegreber, og hvilken Pligt for os, med Hensyn til vore egne Religionsbegreber, udlede vi deraf?

Opgaven indeholder 2 Hoveddele: 1) Hvor bestaaer o. s. v.; 2) hvilken Pligt o. s. v. Forstjel imellem Sandhed, og Begreb, Forestilling i almindelighed. Hün i sig selv fun een — usoranderlig; disse derimod mange, forskellige om en og samme Ting — sande, eller falske, tydelige, dunkle o. s. v. Saaledes i Religionen — Ex. — Der er et Liv efter dette — Religiøns sandhed. Muhammedanernes Paradies, Skandinavernes Valhalla o. s. v. — Religionsbegreber. Forstjellighed i Religionsbegreber unndgaaelig — Aarsagerne dertil. Begreberne desbedre, jo nærmere Sandheden. Pligt at rense, oplyse, foræde o. s. v. vore Religionsbegreber — fordi — øste indsigede Fordomme, blind Tro, Baner, Tankeoskshed o. s. v.

2. I hvilken Mening er den Sætning sand? "Enhver bliver salig ved sin Tro," samt hvorledes kan den misforståes og misbruges?

Denne Sætning er et gængse Ordspræg. Denne Saadanne ere tveydige, kunne tæs misforståes. Eksempler. Ordet *Tro*, i hvilken Mening det her skal tages — religiøse Forestillinger, Menninger, Begreber — Overbevisninger, Ingenlunde uwigtige — have Indsydelse paa vor hele Handtlemmaade — altsaa o. s. v. Det høieste, der kan fordres af noget Menneske, er — lige redelig Overbevisning — følge den o. s. v. Misforstået — som om det var aldeles ligegyldigt, hvilke Religionsmeninger o. s. v. — leder Sætningen til Indifferentisme — Ligegyldighed for Religion o. s. v.

3.a. Hvor bestaaer og hvorpaas grunder sig den Skaansel og Willighed, vi skynde Andre, fra vores afgivende, Religionsmeninger?

Begrebers Forst. talmind. og Religionssbegrebers isærdeleshed — se No. 1. Pligtens het omtales — Tolerance — ek ingenlunde Ligegyldighed ved, om Andre fare bild — thi den er fastværdig. Andre Oplysning ob et inbedkomnende o. s. v. Derimod er den: Uført fra uwidige selvløge Domme — eller Indbildung om egne Meningers Ufeilbarhed — frie Spor — Fordsmilles, eller Forfolgelses: Land; Sagmodighed — Beskedenhed — fornuftig Belledning til Overbevisning o. s. v. Grunden staaer sig paa Menings: og Tanke: Frihed — Hvers Overbevisning Menneskets egen Sag; Men-

ningers Magt — vor egen Svaghed o. s. v. Spot — Forfolgelse — usornuftig — syndig, grusom, forbitterer — slader Sandheden istedesfor o. s. v.

3.b. Hvorfor er det farligt, at man ofte — endog alene for Spog og uden ond Hensigt — dog forsærligen afgiver fra, eller forvender Sandheden?

Nugæ in seria docunt. Man vannes usort værkt til, at regne det mindre wie med sig selv og Sandheden — Hardighed i at forvende, Fordreie, Forstille — lige Udsugter; Letfindig, Undendelse, Kritikken ill alvorligere Brug deraf. Sandhedsfølelsen sloves, Skade ofstedkommes — for os og Andre — Mangl paa Eltro — Mistænkelighed — Forlegenhed — o. s. v.

4. Hvad forståes ved moraliske Grundsatninger, og hvorfor er det vigtigt, at man allerede i sin Ungdom søger at antage gode moraliske Grundsatninger?

Grundsatning, talmindelighed — Ordets Sammensætning leder til dets Betydning. Moraliske — saadanne, som kunne være hovedregler for vor Tanke- og Handle: Maade — Hvorfra de hentes, hvorefter de proves. Vistigt at have saadanne: Endelig Erkendelse af Pligt, Det, Tiladeligt; Regel til at prøve — domme vor egen og Andre Tanke- og Handle: Maade — samme Værd. Sikre for Ubestemthed, Letfind, Svaghed, Forskrelse o. s. v.

5. Hvilke Hjælpemidler angive Fornuftens og Kristendommen, hvorved vi kunne befordre hos os moraliske Forædling, Oplysning og Dyd?

Vi menneskelig Dyd behøver Øvelse, Tilvært, Hjælpemidler o. s. v. Disse gives af Fornuftens og Erfaringen og Kristendommen, f. Ex. Ensomhed, Eftertanke, Selvprøvelse, Alarvaagenhed over sig selv og sin Omgang; god Læsning, gode Grundsetninger, Godes Omgang; Religionskredsomme, Andagt, Bon d. s. v.

6. Hvad forstaaes ved Forsørelser, og hvilke ere de vigtigste Midler derimod?

Udvores Anledninger, Tilkøkkelser, Exempler, som svække gode Indtryk, vække onde tanker o. s. v. De virke ei. eens paa alle — Midler derimod: Selvkundskab, Forsigtighed i Omgang, faste Grundsetninger, Herredomme over sig selv, Undvigelse af Anledninger — Tanken om Dyd, Gud og gode Mennesker o. s. v.

7. Paa hvilke Maader kunne være Pligter inddeltes? og i hvilken Mening kan det siges, eller ikke siges, at vi have Pligter imod Gud?

Pligternes Inddeling efter deres Gjenstande: enten imod os selv, eller Andre — og dette altsaa enten imod Gud, eller Medmennesker (eller de andre medlevende Væsener.) Pligternes Inddeling imod Andre — enten alm., eller særegne; enten Retfærdighedens, eller Kjærlighedens; med

Hensyn til Medmenneskers enten legemslige, eller aandige Natur o. s. v. Pligt imod Gud — ej sagledes, som om vi kunne bidrage Noget til Guds Euforiums hed, men — visse Gørelser, Sindelag, grundede på Erkendelse af Gud o. s. v.; hvorledes endog alle Pligter kunne betragtes som p. imod Gud.

8. Hvad betyder Tilregnelse, Brøde, eller Skyld — Fortjeneste (meritum) i moralisk Forstand? og hvad menes der med Grader i Tilregnelsen?

Tilregne En Noget — hvad betyder? Tilregnelse forudsætter Kundskab, Willie, Hensigt, Frihed; at være Skyld i noget er ei det samme, som at være Varsag dertil. Forskjellighed i Ebner, Indsigter, Willie, Styrke, Evaghed, Hensigt o. s. v. — altsaa forskellig Grad i Brøde og Fortjeneste, d. e. i Tilregnelsen. Exemp. til Oplysning.

9. Hvilke ere de betydeligste Indvendinger mod Læren om et guddommeligt Forsyn, og hvorledes lade de sig bedst besvare?

De vigtigste Indvendinger tages deels af det fysiske, deels af det moraliske Onde, deels af den tilsyneladende høist ulige Fordeling af fysisk Vel og Kee her i Verden.

Besvares: ved rigtig Betragtning over det, som kaldes fysisk Onde, dets Sammenhæng med Folgerne, dets Nutte o. s. v.; over det moraliske Onde, dets nødvendige Folge af Frihed hos usfuldkomne Væsener o. s. v., dets Modmidler; saaog fornuftige Betragtn. over det nærværende Livs vigtigste Hensigt — ikke fysisk Velbesindende. — Van-

stillet at bedomme, hvormeget En er virkeligen dydig, eller virkeligen lykkelig, eller verdig dertil o. s. v.

10. Hvilke ere de vigtigste Midler til at styrke sig i Troen — paa et Forsyn?

Hvad det er at tro et Forsyn; hvorfor saadan Tro, og Midlerne til at styrke den ere saa vigtige. Hordt — see forr. Num. Midler: Vigtige Begreber om Gud — Almagt, Almældom — Hellighed, Rettsind — høieste — viseste Hensigter — helligste Billie — Biisdom og Magt til, at kunne udføre sine Hensigter. Det Modsatte heraf hører aldeles ethvert Beared om Gud, som det høieste Bæsen! Betragtning over Verdens Indretning, Begivenheder, egen Skjæbne, fast Tro paa Menneskets Kald til Død, streng Ovfoldelse af sine Pflichter — bestedten Erkendelße af den menneskelige Forstand & Svaghed til at kunne indse o. s. v. — Alt dette styrker Troen p. S.

11. Med hvilken Grund kan det siges, eller ikke siges, at alle Synder ere lige store?

Uvindeligt Begreb om Synd — trivillig Afvigelse fra Loven. Hvad der forudsættes: Lov, Kundskab deraf, Erkendelße deraf, Bevidsthed, nje Billie, Hensigt. Hvad der bestemmer Forståelsen imellem Handlingers større, eller mindre Sondighed; jo større Kundskab — Bevidsthed, ond Hensigt, Forstet — mindre Anledning, Fristelse, jo flere Modmidler o. s. v., desto større o. s. v. Hvad maatte antages, forudsættes, hvis alle Synder skulle anses for lige store?

12. Kunne Folgerne af vores Handlinger alene bestemme deres moralske Verdi? kunne de aldeles ikke tilregnes os?

Jevns. Num. 8. og 13. Folger — enten middelbare — eller umiddelbare; forudsætte, eller ikke — sandsynlige; nødvendige, eller tilfældige o. s. v., gavnlige, eller skadelige — Hvad deraf fulgte, hvis man alene efter Folgerne bedømte Handlingers Verdi, hvad maatte forudsættes. De staar paa en Maade aldeles ikke i Menneskets Magt. Hensigt — god — ond — kan faae andet Udsaid, Ex.; men Billien, Hensigten er ligefuld — god, eller ond. Folger kunne dog tilregnes os, forsaa vidt som: forudsætte, eller kunde og burde have været det — ere naturlige, beregnete — udriinde umiddelbart o. s. v. Exempler.

13. Hvor bestaaer den egentlige Forskjel mellem en Handlings udvortes Lovmessighed eller udvortes Godhed (Legalitet), og dens moralske Verdi, indvortes Godhed (Moraltet)? Oplyses med Exempler.

Handlingens udvortes Godhed — dens Folger — dens Sommelighed — dens Rettighed o. s. v. Dens indvortes Godhed d. e. den Billie, det Sindelog, den best mte Hensigt o. s. v., i hvilken den foretages. Handlingen kan altsaa være god, i sine Folger mislig; sommelig o. s. v. og dog være uden indvortes Verdi — Egenhyttens, Forfængelighedens o. s. v. Foster. I den Menig er en god Handling ei altid — Dyd.

14. Hvad forstaaes ved symboliske Handlinger? hvorvidt kunne de være nødvendige og nyttige, især med Hensyn til Religionen?

Ei Tegn — Symbol — vigtigt for det skyld, som betegnes derved. Jo vigtigere Dette, desto vigtigere Hinst. Exempler paa symb. Handl. De fore det usandselige nærmere til Gemyttet, valke Eftertanke, forstørre Indtrykket o. s. v. Nyttige med Hensyn til Religionen — naar de have en reen Hensigt — forstages — valke, færdne Sinsdet for det Betegnede o. s. v.; maae ei give Overstroen Ræring — ei misbruges o. s. v. (Ex. Korsets Tegn; Kongers Galvesse; Menselssceremonier hos Orientalerne o. s. v.)

15. Hvorfor bestaaer Erstattingspligten, og hvorfor ville de Fleste somostest unddragte sig derfra?

Giv Enhver, hvad han tilkommer! Lad Enhver beholde, hvad lovligen er hans, og hvortil han ei har forspilte sin Ret! Skade, Tab paa Formue, Navn og Mygte — maa gjenoprettes af dem, som have aarsaget dette — bitterligent, eller ubitterligent. Exempler.

Hindringer: Stolthed, Egennytte, Magelighed, falsk Undselse, Let sind o. s. v.

16. Hvorfor er vort eget gode Exempel det bedste Middel, hvorved vi kunne virke velgjorende paa Andres Dyd?

Der virkes paa Andre til det Gode ved vor Undervisning, Formaning, Raad o. s. v. Men ofte

usikkert — ofte ere vi ei tilskede til o. s. v.; vi misforstaaes — oversees o. s. v., have ei altid sommelig Lejlighed dertil o. s. v. Exempler derimod virke i Alting meest — gjøre Dyden anstuelig, kunne gives af Alle, forstaaes af Alle, fornærme ei Egenkærigheden saaledes, som alvorlige Frettes sættes, have overbevisende Kraft o. s. v.

17. Hvorledes skal Kristendommens Bud om, at elste alle Mennesker som os selv, rettelsen forstaaes?

Alle Mennesker ere os ei lige nør bekjendte, eller lige gode, lige elskværdige og agraværdige; i den Mening alesaa ikke o. s. v. — Men alle M., almindelig Menneskenatur — Rettsigheder — Bestemmelser o. s. v. Dette maa vi erkjende, agte hos Alle —, selv den Ringeste — selv hos vor Uven. Gjensidig Trang og Lærlig o. s. v.; heraf almindelig Mennesketigheds: Gøtele (Humanitet) — Gands for Andre's Anliggender; Velbillie — at gjøre mod Andre, hvad vi selv maaatte erkjende for Ret og Godt!

18. Hvorledes ytrer Kristendommen sig om Synd i tanker og Begjeringer, og hvorfor misbilliger den dette, ligesaa meget, som Synd i Ord og Gjerning?

Kristendommens Lære: Dydens, saabelsom Læstiens, egentlige Kilde er Menneskets Indre. Jesu Ord: „Indvortes fra Menneskets Tanker udgaaer det, som besmitter Mennesket, Mark. 7. 28. Udvortes Sommelighed ofte bedragelig — Forstillelse. Alt. Synd først Tanke — Begjer — Attraa — Billie — men hindres ofte — bryder ei ud i Gjerning

fordi — Frygt — Egennytte — Mangel paa Lejlighed o. s. v., Matth. 5. 28.

19. I hvilken Mening kan det siges, at Gud aabenbarer sig for Menneskene i Naturen, og hvad lærer Bibelen os. herom?

Mennesket lèbes, ved Betragtning af Naturen, til Tanke om dens Ophav; ved Betr. af dens Indretning til Tanke om og Erhendelsen af dette Verdens Egenstæder o. s. v. Saaledes Skriften: Rom. 2. 14. 15; 1. 19. 20. Hjøb 12, 6:8 o. s. v.

20. Hvilde Bevæggrunde til det Gode ere de ødelæste og kristeligste?

Det er ei ligeegyldigt, af hvilke Grunde vi øbe det Gode. Egennytte, Frygt, Vergjerrighed, Hylsterie o. s. v. slette Grunde. Vedtere Grunde: Agtelse for os selv og vor Bestemmelse, Dydens Værd, Andress Vel og Glæde, Sommelighed, Godes Exemplar, Undest og Agtelse, Guds Velbehag.

21. Hvad er Bon, og hvad lærer Jesus os derom?

Bon i almindelighed: Et Ønskels Nytrelse med Forventning om Bonhørelse. Religiøs Bon, vort Ønskels — Tankes — umiddelbare Henvendelse — enten tause, eller tydelige — til Gud; egentlig Bon — Lov og Præis — Tak — altid dog Sjælens Henvendelse til Gud og de guddommelige Ting. Jesu Lære herom i Anledn. af Fariseernes Bonner. See vidre følgende Num. 22. 23.

22. Hvilde Indvendinger künne gloses mod Bonnen, og hvorledes lade disse sig besvare, samt dens Nyttte visse?

De grunde sig deels paa triotigt Beareb om Bon og dens Hensigt, deels paa Manges Misbrug deraf. Bon kan ei — forandre Guds vise Maad — stal ei bevæge den Uforanderlige — den Evige — ei underrette den Alvidende, ei gjøre ham en Ejendomme, ej. bewirke Guds umiddelbare Deeltagselse o. s. v. Det er mod Kristendommens Lære: — den himmelske Fader veed, hvad I have Behov; — hos Jesu Fader er ingen Forandring o. s. v. Hvad Nyttte da? For os selv: Bon — gudelige Tanke — vækker, stemmer, høver, forsterker, renser Sjælen til det Gode, Væde; tydeliggør religiøse Korestillinger — er et religiøst Sinds naturlige Udbrud o. s. v.

23. Hvad mon var Hensigten, hvorför Jesus lærte sine Discipuler den bekjendte Bon: vor Fader o. s. v.? hvorledes kan den omfrieses? og naar er det især gavnligt at bede med lydelige Ord?

Anledningen: Disciplenes eget Forlangende, Jesu Bon's Modsatning til Fariseernes; dens Land, Simpelhed, Korched, Hjertelighed, Tillid. Bon med tydelige Ord — enten vore egne, eller Andres — undertiden gavnlig for os — og Andre — til religiøse Folkesers Meddelelse — Kirkebon.

24. Hvor bestaaer Beskedenhed, og hvorfor tillegge vi medrette denne Dyd højt Værd?

Rigtig Selvstølse, Selvagtelse, Vurdering af det Gode, der findes hos os — Pligt; men desimod: egenhæftig, eensidig — indbildst Dom over os selv — over vores virkelige, eller indbildte Fortjenester — Stolthed, Hornmod, Indbildungshed. — Beskedenhed — riktig Erkendelse, riktig Dom over sig selv, sine Fejl o. s. v. Hensyn paa Andres Guld-kommenheder, Tolelsen af det Meget, vi endnu mangler. — Aldrig fremtrænge sig o. s. v. Den forhvier, forføjner o. s. v. alle andre Dydere.

25. Hvorfor er det vigtigt at være varsom i Valget af dem, man vil omgaaes — eller er godt til jævnlig at omgaaes? og hvilke ere i denne Henseende de nyttigste?

Ondt Selstab fordærver gode Sæder; jo mindre Menneskeknudstab o. s. v. desto mere Andres Indsydelse paa os. Exemplers Møgt — o. s. v. Regler: Vær ei overilet i at slutte Bekjendtskaber! undvig, hvor du kan! vaag, hvor du ei kan undvige! Lad dig ei bedaare af Stund, Anseelse, Vitterhed o. s. v.! bevar faste Grundsetninger!

26. Under hvilke Billeder fremstiller Bibelen det tilkommende Livs Saligheds- og Usaligheds-tilstand? samt hvad vi ved disse Billeders Uddyning, have at mærke.

Billederne paa det første ere: Seier efter Kamp, Hvide efter Moje, Fred efter Strid; Palme-Kro-ner — hvide Klæder — (Seier, Hæder, Ustyld)

Gjestebud — Lys — o. s. v. Paa det andet: Morke — Ord — Jæd — Korvitsning fra Los og Glæde o. s. v. Man mærke Hovedbetydninger i dem alle — Dydens Geier og Løn — Lastens Straf o. s. v. Bestemt Forstjel mellem Gode og onde, samme deres Raar. See Jesu Fortælling om den Rige og Lazarus.

27. Hvorledes kunne vi af de Ord, hvormed Jesus indsatte den hellige Madvere, udlede paa det Tydeligste, hvad der med Samme nærmest var hans Hensigt?

Om Tiden, da han inds. d. h. Minde. Derude, han brugte — Gjentagelsen af: „dette vil min I hukommelse o: Minde; hvorfor han vilde have denne Erindringshøjtid lagttaget o. s. v. — Minde om hans Lidelse og Død — Minde om hans hele Hensigt — og vor Forpligtelse.

28. Hvad forstaaer man ved Principer eller Grundsetninger i Moralen eller Pligtloren? hvorfor ere de vigtige, og hvilke forsfjellige har man fremstillet?

Sikker Grundvold vigtig for enhver Bygning — saaledes o. s. v. Moralgrundsetninger — saadanne Hovedregler, hvori til alle Pligter kunne henføres, hvoraf de kunne udledes o. s. v. — Vigtige, til Orden, Klærhed, Beskedenhed, Guldstandighed o. s. v. i Læren om Pligterne o. s. v. Adskillige saadanne henteide fra: Hensyn, dels mest paa det Godes Folger, dels paa Dydens eget Værd, dels paa begge Dels o. s. v.

29. Hvilke Sæmninger kunne vi ansee, som Hovedsæmninger i Jesu og hans D. Undervisning om Pligterne? samt en kort Udvikling af disse Sæmninger.

Kjærlighed til Gud og dore Medmennesker — dette Bud af Jesu selv siger Gånge indstørpet. Hvad er Meningen (Samment. Num. 17.) Kjærlighed til Gud udtrykker; et. Sind, indtaget af hellig Glæde, vilstig, hengiven. Hydighed mod Guds Villie o. s. v. Matth. 22, 25. seq.; Luk. 10, 25.; Luk. 6, 31. Hvad I ville, at Andre d. s. v.

30. Hvor bestaaer og viser sig sand Taknemmelighed imod Begjørere?

Vaaglønne, rigtig vurdere, erkjende Dels gñringer; anvende dem retteligen og efter Gavernes Hensigt d. Ikke misbruge dem; hedse mindes — ønske at kunne gjengelde o. s. v.; vise Erkjendelighed, hvis man kan.

31. Hvad er Samvittighed, og i hvilken Mening kan det siges, at alle Mennesker have en Samvittighed, men ei eens Samvittighed?

Den Grundevne i Menneskers Hornukst at kunne domme — erkjende en forskjell imellem det Gode og Døde, Rette og Urette i vor egen Tanke og Handlen Magde. Kølelsen, som heraf opkommer — god —. sind Samv. Alle M. have Samv. d. e. de kunne ei andet, end misbilligedes Tanke og Handlen Maade, naar den strider mod det, de selv eri

Ejende for Det — ester deres Begreb, og omvendt. Men dette Begreb er ei eens hos alle — i enkelte Tilselde — Marsagerne: forståelig Forståelsesbelysning o. s. v. — Exemplar. Nogle opagne deraf ester deres Begreb for Det, hvad Andre misbillige efter deres Begreb. — Samvittighed vildsfarende — vis, vaagen, flimrende, slav, slarp o. s. v.

32. Hvad forstaaes ved Omvendelse? hvad udfordres dertil, og i hvilken Mening kunne vi sige, at Alle behøve Omvendelse?

Omvendelse — et signifikt Udtryk — Vilbafælde — urettig Vei — vende sig om paa den Dette o. s. v. Omvendelse et moralst. Værk — maa gaae ud fra Menneskers Indvortes — fordre — Erfjendelse af o. s. v. — Fortyrdelse — forståelige Uttringer deraf — Erstatning — Forandring, Forsæt — Standsfastighed — o. s. v.

Ordet i øengste Mening: Overgang fra lastefuld. Forfatn. o. s. v; i videlost. Mening: om hvor moralst. Forandring til det Bedre.

33. Hvad forstaaes ved sandelige Fornoielser? hvorfor have de næest tillokkelse for de fleste Mennesker, og med hvilke Forsigtigheds-Regler bor de nydes?

Opgaven indeholder tre Punkter at udvikle. Sandser — Foruemmelser behagelige — Lost — Fornoieselser. Gives — nydes lettest — tolke den grovere Sands; fordre ei Mandkønners Danse; kunne let vorde skadelige, lettest misbruges. — Umøadelighed — U forsigtighed, Letfindighed

o. s. v. Kunne dog forhsies — forædles, mydes med Mytte. — Heraf Negler o. s. v.

34. Hvorfor er det høist farligt, ideligen at ville undskynde, eller besmykke sine Fejl?

Mennesket almindeligvis tilbejligt til at undskyde o. s. v. Marsager — Egenkårighed, falso Undselse o. s. v. Gjentagelse bringer Vane — Førerdighed — man bedrager sig selv — bliver forstergivende imod sig selv; lægger Grunden til Fønsgagtighed; Kortstillelse — hindrer at sand Selvkundskab, og Elkjendelse af sine Fejl, følgeligen også o. s. v.

35. Der skal fremsættes og gjendrives nogle af de Undskyldninger, hvormed Mennesken almindeligt søger at undskyde deres Fejl og Laster.

Menneskenaturens Svaghed — Alle ere Svædere — Ingen fuldkommen. — Mange værre, end vi. — Forsøller ere saa mange — vi have dog og vores gode Sider — vi fornerme Ingen, uden os selv o. s. v. — Gjendrivelse — vi ere svage, men vi udvælger til det Gode o. s. v.

36. Hvad er moralisk Selvkundskab? hvorfor er den saa vigtig, og hvorledes erholdes den?

Menneskene burde tiende sig selv usie; troee ogsåaa, at det er let o. s. v., men — forskellig Slags Selvkundskab — her om den moraliske d. e. om vor Tænkmaades, Følsomheds, Begjæringers o. s. v. Beskaffenhed; er vigtig — til Fejls Afslæggelse —

Kristiellers Undvigelse o. s. v.; — er bærves — Optører som hed — Arvaagenhed — Seleproselse o. s. v.

47. Hvad forstaaer man ved Naturens Lov (i moralisk Betydning) hos Mennesket? og er denne, ubetinget og ene, altid nok til Menneskets moralste Veileddning?

Naturens Lov — betyder her: den naturlige Hets- og Pliges-Følelse, Samtidighed og dens Virknings. — Om saadan Lov taler Paulus: Rom. 2. 14. 15. — og Cicero i Talen pro Milone); altsaa en naturlig Ebne til, at ertjende Noget for Det og det Modsatte for Uret o. s. v. Denne Ebnes Vigtighed — den almindeligste Veileder — virker mere, eller mindre hos Alle o. s. v., men er dog ei hos Alle tilstrekkeligen vakt, uddannet, stærket — hos Mange vildledet — instadiq. — Følelsen, Ven er nok, hvor der fordrer faste Begreber om Det og Uret — Følelse alene let sløbes, forledes, besifikkes o. s. v.; man er tilsværlig til at ansee det for Det, man ønsker moatte være det, o. s. v.; — derfor — Undviling — Begreber — Kyndelighed o. s. v.

38. Hvilke Egenskaber maas Kjærlighed til vort Kædreland have, hvis den skal fortjene Navn af formuntig og Kristelig?

At vi elste voxt Godekand, Godegn, Gy — Sted o. s. v. — kan være alene en Drift, en Følelse — Vane — intet fortjennsat; men — tanken om Kædrelandets Forbringer paa os, vor Gjeld til det — vor nærmeste Virkefreds — Forbindelser. — Anvendelse af alle vores Evner til dets Hæder, Gavn

s. f. v. Derimod ingen Ringeagt, Ubilighed, Eigensgældighed, urimelig Partisjonalitet o. s. v. mod andre Lande; ingen Blindhed for Fædrelandets Mangler — i Love — Indretninger o. s. v. — Ønske — Stræben efter at afhjælpe dem o. s. v. med Gømmelighed, Glaansomhed, Beslebendhed.

39. Hvad forstaaes ved Menneskets moraliske Natur?

Ordet Natur har tre Bemærkninger — f. Ex. Naturens Skaber; Vandets, Sølvets, Gulds Natur; smuk af Natur; forstånnet ved Kunst o. s. v. Menneskets Natur — dels fysisk, dels åndig; denne enten intellectuel — Forstand, Fornuft, eller moralst — Samvittighed, fri Willie. Menneskets Natur d. e. Noget, som i det Væsentlige findes hos alle Mennesker — saaledes det, vi kalde mor. Natur — Økkelneevne, Dommeevne — anvendt paa Det og Uret o. s. v. — Enne til, at kunne bestemme sin Willie efter denne Erfjendelse o. s. v. — Exempler til Oplysning.

40. Hvad er det at give andre Fødelig Forargelse? og paa hvilke Maader seer dette almindelighed?

Forargelse betyder h.e.: alt Saadant, hvort ved der virkes til Skade paa Andres Moralitet — d. e. som svækker Lusten til det Gode, Følelsen for Dyd og Hætskaffenhed, Samvittigheden, o. s. v., forleder til onde Tanke, vækker onde Lust o. s. v. Seer almindelig af Leitind, eller Knagedløshed, eller taabelig Oplysningsskolthed, eller Usorglighed, eller egen Immoralitet, ved falske

Forestillinger — Fødelige Maximer — forsørende Tale — Anledninger, Exempler o. s. v. — Et en stor Synd.

41. Paa hvilken Maade kunne vi siges, at være delagtige i Andre's Synder?

Når vi enten lade os forføre, forlede til Synd af Andre — eller især, når vi forføre, forlede, forsættigen foranledige Andre til Synd o. s. v. — See Forrige Num.

42. Hvad vil det sige, at Mennesket har en frie Willie? og er denne Frihed eens hos alle?

Hverken at Mennesket kan ikke, hvad det vil, eller at det maa, har Lov til alt, hvad det vil; eller at det hos sig selv, i sine Dristier o. s. v. ikke øste Fuldestide store Hindringer for, hvad det har o. s. v.; men — det kan bestemme sig til — hvilte — sige w b d det, hvortil enten dets egen Drift, eller udvortes Omstændigheder ville trænge det. Exempler. Eens hos alle er Frihedens Utræng ikke, thi — Vaner, Kjendelskaber, Fordomme, Temperament o. s. v. altsaa — Grader i Williens Frihed.

43. Hvilke Forestillinger om det tilkommende Livs Saligheds-Tilstand kunne vi, som oplyste Kristne, efter Fornuften og den hellige Skrifte danne os?

Så sandfæltigere Mennesket, desto sandfæltigere Begreberne om hin Verdens Glæde. Forstjellige Begreber i denne Henseende. Hvile, Frihed for

c^r Anstrengelse — ølt Arbeide — behagelige. Køleser o. s. v. — Hornstens og Kristendommens Høresætninger — (1:6), Besvarelse for sandelige Baand og Svæsheder — 2 Cor. 4, 17, 18. 5, 1:4 — Forhøjelse i alle aandige Kræfter — 1 Cor. 13, 12. Kundskab, Kraft, Dyd — o. s. v. — o. s. v. i Joh. 3, 2. 3. Joh. 12, 26. 17, 24. Måb. 14, 13. Rom. 2, 10. Hebr. 12, 22. Mat. 21, 4.

44. Hvilke Forestillinger danner sig den tænkeende Kr. sten, efter Hornst og Bibel, om det tilkommende Livs Uralighedstillstand?

See Veiledningen ved forrige Num. — Sandelige Forestillinger — legemlig Pilnsel, sandelige Ubehageligheder o. s. v.

Den tænkende Hornst og Bibelen: Gjennæfsl — Mangl paa, Udueltighed til Glæder — Samvittighedsangst — plænende Erindring o. s. v. Luc. 16, 25. 12, 16:20. Mart. 9, 44. Matth. 25, 41. Rom. 2, 9.

45. Om Stoltheds forskellige Arter, samt Det Uhornstige, Skadelige — Latterlige Derved.

Stolthed i almindelighed: Alt for overdrivent Verd, vi tilslægge Noget, vi besidde, eller troe at besidde. — Forskjellige Arter (og Hitteringer) med Hensyn til Det, hvorfaf man er født. Enten Noget, som dog væa en Maade er vært ejet — eller Noget, som er aldeles tilfældigt: Kundskaber — Lærdom, Hærdigheder — Rødsel, Stand, Eftjorhed o. s. v. Øste latterlig — Korfængelighed, Indbildsthed — Rang, Rigdom, Prægt, Klæder o. s. v.

46. Kan Hornstens selv lede sig til den Formodning, at der, foruden Menneskene, gives endnu andre hornstige Wesener? og hvad sever Biblen os i denne Henseende?

Bor Klode kun een af de mindre — dog beboet — altsaa — o. s. v. Her er en grædvist Folge og Nælde af Skabninger fra Midden til Mensneslet — denne Klodes hornstige Beboer: — det synes altsaa underligt, hvis ikke — større Kloder — Beboere — hornstige o. s. v. Bibelens Lære om Engle — højere Wesener — Gud undergivne, gode — onde —; øste Mat utræsterne under Navn af Engle. — Maas et høje Gjenstand hvørken for Grubleri, eller Kryat, eller overtroist Tillid. Ps. 103, 20. Matth. 26, 53. Hebr. 1, 14. 2 Pet. 2, 4. Ps. 104, 4. Joh. 5, 4. Koloss. 2, 18. 1 Joh. 5, 8. Matth. 19, 28.

47. Hvori bestaaer den Omsorg, vi maa bære for vor Samvittighed? og hvorfor er denne saa vig. ig?

Alle vor Vands Evner kunne og bor udvikles, svæb, skærves o. s. v. Samvittigheden er øste svag, vildfarende, flumrende o. e. v. Den bor holdes baagen, dannes, skærpes, oplyses o. s. v. ved Indsamling af rigtige Begreber, bestemte Grundstætninger; ved idelig at anvende, raadspørge den; ei lade den blændes, ei tilfædesætte den selv i tilsyneladende Spiaating o. s. v. Vig. ig er denne Omsorg; thi Samvittigheden er Menneskets vigtigste Evne — Veileder, Stryrer og Dommer, øste den eneste Raadgiver og Bidne; hvad vi handle overimod den, endog

naar den var vildfarende, er Synd. Exempler.

48. Paa hvilke Maader sogte Jesus at betage sine Landsmænd deres storte Fordom og Foragt imod dem, som ei være af deres Nation?

Deels udtrykkelige Lærdomme herom: f. Ex. Gud — alle Menneskers Fader — almindelige Forsyn o. s. v.; deels ved mange et Vink i Hørtællinger f. Ex. den barmhjertige Samaritan — den store Maddere, den forlorne Son; deels ved at gøre opmærksom paa det Gode hos Saadanne, som just af Joderne foragtedes. — De 10 Spedalske, den kananæiske Kvinde, Hovedsmanden o. s. v.

49. Hvilke Laster henvne sig især paa Menneskets Legeme og Sundhed?

Det er ikke Lastens Folger alene, der ber bevæge os til at skyde den — dog ei uvigtigt også i denne Henseende at betenke — „Synder Menneskets Fordærvelse.“ Menneskets Legems Skjønhed, Værdighed o. s. v. Paulus kalder det Guds Aands Tempel — Mennesket kaldes Guds Billede paa Jorden — og dog, hvorledes kan ikke dette Tempel vanhelliges — dette Skjønheds værk — vorde Elendighedens Skærbillede — ved Menneskenes egen Bræde o. s. v. Laster og syndige Lidenstaber — moralst Ureenhed, Uhydighed — Umaadelighed — Misundelse — Gjerrighed, Vrede, Hat, Avidt o. s. v. — o. s. v. (See Langhans — om de Laster, som henvne sig paa Menneskets Legeme.)

50. Hvad forstaaes ved Jesu Fortsættelse af Mennesketslægten? og under hvilke Hovedpunkter kan den tydeligst bestyles?

Ordet tages i en vidtstigtere Menning om det, Jesus ved sit hele Liv, Lære, Daad, Dod o. s. v. des virkede til Menneskets Bedste — deels i en engee om Haus Lidelses og Dods Virkninger atene. Den første Betydning — er bestemt den vigtigste — hvorfor —? Hovedpunktet — Jesu Velgjerning til Menneskets Oplysning, Forbedring, Trost og Beroligelse.

51. Hvorledes udtrykke vi Begrebet om den guddommelige Retfærdighed? og er det altid, eller alene, i Menneskenes udvortes Bel eller Bee, vi blive den vær?

Begrebet om Guds Hellighed og Godhed leder til haus Retfærdighed. Begreb om Retfærdighed isolindelighed hos Mennesker — kan ei uforandret oversæres paa Gud. Love — Bud — Opfyldelse — Overtrædelse — Folger onde, gode, Len, Straf. Den guddommelige Retfærdigheds Virkninger — ei alene i der Udvortes — men i indvortes uudeblivelige Folger af det Gode og Ønde, naturlig Sammenhæng imellem Menneskets Absurd og Skjæbne o. s. v.

52. Hvilke Slutninger og Regler måtte vi deraf uddragte, hvis fyrist Velbefindende, og vores sandfælige Tilboreligheders Tilfredsstillelse var det højeste Formaal, hvorefter vi her burde strebe?

Fyrist Velbefindende hvad er — under hvilke Betingelser tor det suges? — hvis det var det

højest Gode, da — maatte det være opnageligt for Alle — tillade ved ethvert Middel. Dyden kun Værd, forsøvidt den bidrog der til — enhver Uret tilladelig, naar kun o. s. v. Verdens Indretning maatte være anderledes bestassen — Mange af Menneskets helligste Evner f. Ex. Samvittigheden, var aldeles hensigtsløse o. s. v.

53. Hvad vilde blive Folgen, dersom Dyden her altid lønnedes med udvortes Goder, eg. Læsten altid gjengjeldtes med udvortes Under?

Dydens Værd bestager ei i dens Folger — ligesaalidet som Læstens Strafværdighed og Afstøvelighed alle i dens Folger. Blev det Ene altid udvortes lønnet, det Under altid straffet, da var ingen Dyd mere; thi o. s. v. — Egennytte, Klogslab — Dyden blev at arsee som Kjøbmandsgods — o. s. v.

54. Hvorledes kan ethvert Menneske i det Onde eller Gode, som møder ham, opdage Spor af den guddommelige Retfærdighed? og tor vi bestemt domme Andre Dyd efter deres blide, eller ublide Skjæbne?

Sammenhæng imellem vor Tænke eller Handel Maade, og Folgerne — vor Skjæbne, ofte tydeligen merkelig. Den Undes Samvittighed erkjender Straf i Mangt, som møder ham, og omvendt. Exempler — den uretfærdige mister ved Flodsvaade sin uretfærdige Ejendom — haus. Samvittighed dommer o. s. v. Men ikke tor vi paatauge os i Andre Lykke, eller Illlykke — at erkjende Len, eller Straf

fordi — vanskeligt at domme om Andre, formaaletigt at fordomme; lykke er altid Styrs — rammer ogsaa Dydige o. s. v. Joh. 9.

55. Hvorledes udtrykke vi Begrebet om den guddommelige Godhed? hvilket fortrinligt Bevis anfører Kristendommen derpaa? Hvorfor kaldes den ofte Kjærlighed, Maade, Barmhertighed, Langmodighed?

Guds Willie til sine Skabninger's Wel, Enhver efter sin Natur, Forhold, Bestemmelse o. s. v. Spor deraf visse Matures Indretning, Menneskets Natur, Belgjørninger, Glæder; vores Skjæbner o. s. v. Jesu Sendelse, Kristendommen. Joh. 3, 16. Benavnelserne — Kjærlighed — Maade — udtrykte forskellige tentte Pieringer og Menneskets forskellige Forhold til den guddommelige Godhed; ligesaa Barmhertighed, Langmodighed.

56. Hvad lærte Jesus om Gud og hans rette Dyrkelse?

Gud — Alles Fader — Styrer — Herre — Belgjører; fjender Menneskene og deres Trængd. s. v. Er en Vand Joh. 4, 24. trænger til Mogen — giver Alle Alt — kan ei tjenes dermed o. s. v. er hellig — fordrer altsaa af Menneskene, som eneste Dyrkelse og som Hovedsag — Willen, Hjertet — dommer det Indvortes — vil tilbedes i Sandhed o. s. v.

87. Af hvilke Grunde erklaerer Kristendommen og Tornusten Selvmord for pligtstridigt?

Kristendommen giver intet udtrykkeligt forbud mod Selvmord; men dens hele Aand og Lære om Livets, dets Hensigt og Værd, og Menneskers Afhængighed af Gud o. s. v. er der imod Selvmord i egentligste Mening. Grunde herimod, hentede fra Begreberne om Pligt og Menneskers Bestemmelse — Overtrædelse af Skyldighed — imod Andree og os selv — Utrøstab. I sine Varsager altid pligtstridigt.

88. Findes der i Jesu Lære noget udtrykkeligt Forbud imod Selvmord, eller noget bestemt Bud om Fædrelandskærighed: hvorledes kan dog alligevel det Forstes Pligtstridighed, og den Sidstes Natur og Pligtmessighed udledes af Kristendommens Lære og Aand?

See forrige Num. Jesu Lære intet sammensættende System, men desvagter — Pligternes Grund. Af Kristend. Verdom, Kærighed til Mennesker o. s. v. folger — Fædrelandskærighed — af dens Lære om Livets Hensigt, Kyndighed imod Gud, o. s. v. — folger Selvmords Utstadelighed.

89. I hvilken Mening kan det siges, eller ikke siges, at Jesu og Apostlernes Undervisning indeholder en fuldstændig Sædelære?

Ikke fuldstændig i den Mening at — System — sammenhængende, ordnet, udsorlig

Ashandling — hver enkelt Pligt o. s. v.; thi Jesu Undervisning — blev givne — lejlighedsvis — forskellige Anledning, Lid, Sted o. s. v. Dog — fuldstændig for saaværd som: Pligternes Grundvold — Hovedlærdomme, hvoraf de kunne udleses — erkendes — bevises o. s. v. Exemp. see forrige Num.

90. Hvilke vigtige Verdomme og Forestillinger om Gud og Gudsdyrkelsen kunne udleses af Jesu Ord: Joh. 4, 24. „Gud er en Aand?“

Begrebet om Gud, som en Aand — forebygger grove sandelige Forestillinger — leder til aandtigere, renere Begreber om Guds Egenskaber — Gud — ophøjet over alt Jordisk — ingen sandelig kyst, eller Mist, ingen Eidenstab o. s. v. Kan ei sjæles Lægning — behover ei o. s. v. Fordrer Aandens, Villiens, Hjertets Vennehed — Dyd — Oprigtighed — o. s. v.

91. Hvorved udmarkes sig Jesu Undervisning om Dyden og dens Bæsen?

Stapel — reen — streng — ei overspændt — blid.

Dydens Bæsen og Kilde er fra Menneskets Sind og Villie — ikke at søge i udvortes Skikk — i blot Sammelighed — i Ashold alene fra onde Ord og Gjerninger; ikke for Egennytten, Fordelen, Berommeelsens Skyld; fordrer Oppførelse — selv af Livet — mer fordrer ingen — selvalgt Bodssævelse — ingen Foragt for Glæder — ingen Lilintegjs: relse af naturlige Drifter, men — Stryelse — er sagmodig, flaanende o. s. v.

62. Hvilke Hindringer, for Dyden og Fremgang i Samme, finder Mennesket i almindelighed deels i sin egen Natur, deels i udvortes Omstændigheder — og ere disse uoverindelige?

Menneskets landselige Natur, Drifternes Magt, Lidenstabber o. s. v. Opdragelse, Bayer, Exemplar, Fristelser, Stand, Stilling, Levermaade, Omgang, Tidsalderens Aand o. s. v.

Saadanne Hindringer ere dog ei uoverindelige — men her behoves Fasthed, moralisk Styrke, Afholdenhed, Selobeherskelse, Narvaagenhed o. s. v. (See Num. 6.).

63. Naar den hellige Skrift fremstiller det menneskelige Liv her, under Billedet af en Strid, et Lov mod et Maal, en Arbeidsdag, en Saetid o. s. v. — hvilken er da Messingen og Kærdommen af disse Billeder?

Det Passende i disse Billeder. De henpeke paa — Livets Værd og Vigtsighed — Hensigt — Anvendelse — Afhængighed — Forbindelse med et Tilskommende; — dei Merverendes Farer, Fristelser, Fordringer, Pligter o. s. v. Heraf Kærdommen om dets Værd; Negler for dets Anvendelse.

64. Hvilke Folger har det moraliske Gode, eller Onde for Mennesket, allerede i dette Liv?

Skjsat huue Liv er den egentlige Gjengjeldelses-Tilstand o. s. v., saa dog — Synd og Lust, Dyd og Guds frygt — Folger allerede her — deels — udvortes — deels indvortes. Udvortes s. Ex.

Lob, eller Glade paa Sundhed, Formue — Nabu og Rovte; osse de borgerlige Loves Straf. — Saadanne Folger finde dog ikke altid, eller i lige Grad, eller Alle paa een Tid, ret Sted; — indvortes: Selvsorgs, Utilfredshed, Samvittighedsbag; ødle Hotelser's Slophed — engstelig Tanke om Gud, Dob, Dom o. s. v.; — om disse gjelder det Samme, som om hine.

65. Ved hvilke Betragninger kan Hornusten besætte sin Tro paa Skælens Udvorteighed?

Vigtigheden af saadanne Grunde. De hentes fra Betragninger over: Menneskets Natur og Evner, over Guds Vilstdom, Gudshed, Retserd; dette kris Kortshed for Mange; o. s. v. Kristendoms mens og Samvittighedens høieste Fordring, at opnøsse selv Livet for Dydens Sag. Hvorfors disse udmerkede Evner, disse Ønsler efter Fuldkommenshed, disse ulige Stjebner, disse ilinge Opposelser for Dydens Skjild o. s. v. — hvis ikke — o. s. v. Det stod da i Selvmordekens Magt — at kunne unddraage sig Guds Allmagt og Retserd o. s. v.

66. Med hvilke Grunde kan det vises, at det er enhver Kristens Pligt, at agte og deltagte i den udvortes offentlige Gudsdyrkelse?

Hensigten af den udvortes Gudsdyrkelse bør bære: at fremme og bevare moralstrelivske Frelsers, Tænkemaade, Sindelag, Kundstabber — og just dette bor enhver Kristen ansee som sin Sag, sit Anliggende. Indbendinger mod Forpligtselsen til Deeltaaælset. Man er oplyst nok ved ret godt sine Pligter — finder Mæget i den ud-

vores Kultus ei efter sin Smag o. s. v. gjendres
ves let — thi det er ei nok at vide — men at
ville — at stemmes, vælkes, behove Alle. Min
geagt mod Middel til vigtig Hensigt er altid lass
verdig — stadelig; at give gode Exempler er just
oplyste Kristnes Pligt o. s. v.

67. Hvorfor er det høist farligt, øste at slippe
sine gode Førstetter og vende tilbage til de
Fej, vi have begyndt at forlade?

Enhver legemlig Sygdom, som vender tilbage,
d. e. ethvert Retidib er dobbelt farligt for den,
som begynder at komme sig? Hvorfor? Kræsterne
endnu svage — Sygdommens Magt stærkere —
mindre at staae imod med o. s. v. Saaledes ogsaa
i det Handelige — drudie Førstetter — svagere Før
stetter — slappere Samvittighed, syndig Vanes
Magt o. s. v.; hvergang vi vige, bliver Synden
modigere og stærkere til Angreb, og vi — svagere.

68. Hvilke af de Grunde og Betragtninger,
hvormed Fornusten understøtter Troen
paa en Guds Tilsværelse, ere de tydeligste
og stærkeste?

Fornusten stræber efter Grunde for det, den
eror, og forsøger paa at tydeliggjøre sig dem: Be
tragtning af Verden — Slutning til en Verdens
årsag og Øphav; Betragtning af Verdens Ind
retning — Slutning til Skaberens Egenlæber og
Hensigter — Betragtning over Sammenhæng,
imellem Midler og Siemeed — Slutning til en
Verdens Skyte; Betragtning over Menneskets øst
lige, især moraliske Natur; o. s. v., — Man

Talder disse Grunde — underiden Bediis, i hvilken
Menig?

69. Hvorfor er det vigtigt at have faste, be
skræmte Begreber om sine Pligter, og kan man i denne Henseende ei noxes med visse
dunkle Tænksomheder om Det og Uret i alminde
lighed?

Vigtigheden af tydelige bestemte Begreber i al
mindelighed — og her isærdeleshed Overbevisning
om Pligters Gyldighed, Hellighed, Omsang, Værd,
Mulighed; Betryggelse for Mistydnning af Pligt;
sikker Vellednat i twilsomme Tilsælde; vigtig For
sikkel mellem Dyd og Belonstændighed, eller Kløftslab;
Betryggelse for Horsførelse og Twivlyge o. s. v. For
sikelsen alene ei altid sikker, kan let vildedes — et
ostre dunkel — ingen Grunde, ustædig o. s. v.; jo
vigtigere Sag — desmindre bor det berde paa For
sikelsen alene; ben er desuden hos Mange ful
lidt uddannet — øste forstørret, eller misdannet o. s. v.

70. Hvor bestaaer sand Ere? ved hvilke
Midler kan den opnåes, og hvorfor er den
os vigtig?

Andre Godes fordeelagtige Omdomme om
bor Forstand, Kundslab, Duelighed, Hjerte, Vil
ste, Tankemaade o. s. v. Midler — sande
Fortsætter. Var i enhver Livets Stilling
hyad du bør! — sag at være Erbørgdig, da
kommer Eren nok! Vigtig: — letter, besørdrer,
forhoier, behageliggjør, udvider vor Virken. Tillsid
— Forekommenhed — Deeltagelse o. s. v.

71. Hvad skal der forstaaes ved Fortylystelses-
og Adspredelses-Syge? hvorafs kommer den,
og hvorfor er den farlig?

Hornstierfer, tilstode — gavnlige — maadelig
Myndelse — ingeh Pligtforsonmelle; men — Høng;
Higen efter Fortylystelser og Adspredelser — anser
dem som vigtigst Maal — ene Tidsanvendelse,
øvergiver sig lidenskabelig, umaaelig o. s. v. —
Kommer af stærke sandfælgt Temperament; vigtig
Opdragelse — høpig Levemaade, Uvanthed til gavn-
lige Arbeider; Mangel paa sand Anvendelse o. s. v.
Farlig — Sjæl, Legeme — Uddannelse — time-
lig Lykke o. s. v.

72. Kan der medrette siges, at vi have Plig-
ter imod Øyrene, og hvori bestaaer disse?

Øyrene — levende — folende Medstabenin-
ger — tildeels af samme Natur som vi; ogsaa
en Bestemimelse; ogsaa en god Guds Skabninger;
os til mangfoldig Nutte, Hornstierfer o. s. v. —
Hørenstig Brug, Behandling, ingen myndvendig
Plinsel; ingen Misbrug; passende Arbeide, Gode,
Pleie — velgjørende Død.

73. Hvilke Pligter erkjender hver væssindet
Borger imod sit Fædreland?

Udtese og Lædighed imod Landets Love, og diøses
Haandhæver; Anvendelse af sine Kræfter først og
fremmest til dette Lands Vedste; bidrage til dets
Ra — forsvarer denne, naar behoves, befordre efter
Egne dets Velstand, dets Hæder o. s. v.; føge
paa sommelig Maade at gjøre opmærksom paa, saa-
viæ muligt at afhjælpe dets Mangler o. s. v.

74. Hvorledes bør Foresatte opfore sig imod
deres Undergivne?

Med Alvorlighed — Mildhed — holde dem
til deres Pligt — ikke glemme, at, er deres Stand
hoiere, da er og deres Ansvar større — ei glemme
selv de Ringestes Vennerstigheder — vaaskonne,
hvad Gavn de stift — beskytte dem, forsørge dem
o. s. v.

75. Hvilke Pligter skyldes vi ethvert Samfund
af hvilket vi ere Lemmer? og hvad skyldes vi
det kirkelige Samfund; hvortil vi bekjen-
de os?

Gjøre sig bekjende med Samfundets Love,
Hensigter, Indretninger, Midler o. s. v.; agte
disse i samme Grad, som de ere agtværdige; duelig
gjøre sig til et værdigt Medlem, arbeide til Sam-
fundets Siemeed — vise det tilbørlig Agtelse; o. s. v.;
ei mistkende dem, som ikke ere i Samfundet o. s. v.;
ei oversee Manglerne, men stræbe at ændre dem o. s. v.
Anvendes paa kirkeligt Samfund.

76. Hvorfor er det aldeses nødvendigt for den
unge Studerende, at han itide bestemmer
sig fortrinligen til et Studium, han især
vil dyrke?

Videnstaberne — en stor Mark — mange
herlige Agre — En ei dyrke Alle — Ustadighed ud-
retter intet Heilt — trætter sig selv — o. s. v.

77. Hvad er Hovedindholdet af Jesu saa kaldte Bergprædiken?
78. Hvorfor skreve Apostlerne Breve til de første kristelige Menigheder? og af hvilke har ves saadanne Breve i det nye Testamente?
79. Jesus siger saa ofte: Himmeriges Nige signes ved o. s. v.: hvilke ere de almindeligste og tydeligste bemærkelses af hūnt Udtryk?
80. Hvilke Træk blive vi vær i Abrahams Karakter, naar vi betrægte hans Levnet?
81. At fremstille de vigtigste Begivenheder i Davids Levnet.
82. Finde vi i vor Bibel Samlinger af de saakaldte Tankesprog, Sentenser? hvilke? hvem? samt saadanne Sentensers Nyte.
83. Hvilke tre Selter fandt Sted hos Jøderne paa Kristi Tid? hvorved skjenes de fra hverandre, og mod hvilken ivrede Jesus meest?
84. Hvilkens var Jesu Hensigt med Parablerne (Lignelserne) om Søemanden; om den store Nadver; om den gjeldbundne Dje-ner; om de betroede Pengesummer; om den barmhertige Samaritan; om Klinten iblandt Hveden; om de Kloge og de daarlige Brudejomfruet?
-

II.

Opgaver og Materialier til lette Øvelser i at opfinde, udfinde, udlede og forbinde Ideer, samt iføre dem forstjellig Dragt.

Fabler, Fortællinger, Allegorier, Parabler, Lignelser.

Fabler.

Om Fablers Nyte, i henriske Henseende, giver Lesnings fortællelige Vink, dem Enhver, der synder med denne Deel af Undervisningen, vil finde fuldkomment anvendelige og bekræftede ved egen Erfaring. Af hans lærerige Afschandlinger — om Fablen's Æsene o. s. v.^{*)} — tillades det mig, Især ud af den Feme, som just handler: „von einem besondren Räthen der Fabel in Schulen“ at uddragte og benytte, hvad her til min Hensigt og følgende Opgåvers rigtige Bedommelse, forekommer mig vigtigst.

A. En Fabel (Ordet tages her i sin egentligste indstænklede Betydning) er en almindelig modtalelse Gats, tilbageført paa et enkelt Ulfelde, der fremstilles som virkelt, i en digtet Historie — (Fortælling), hvori denne Gats (Sagning) gjøres auffuelig.

^{*)} Som findes ved hand: Fabeln. Drey Wachet. 1777.

E x e m p l e r :

1. „Man skal ikke bedomme en Ting
alle ene efter den h Udvortes.“ Denne Saet-
ning er en almindelig moralisk Sats.

2. Denne føres tilbage paa et enkelt Til-
fælde; man kan da se et smukt Bær for sundt, og
det er maa skee giftigt.

3. Dette enkelte Tilfælde fremstilles som vir-
kligt: En Dreng fandt en Dag i Skoven nogle
Bær af en usædvanlig skønt Udseende, hvilke dog
være giftige.

4. Indkledes i en digtet Historie — Fort-
telling, der gjør Saetningen anstuelig. — En Dreng
fandt en Dag i Skoven nogle Bær af en usædvan-
lig Skønhed. O, hvor smukke og saftfulde see dog
disse Bær ud! — de kunne umuligen være usunde!
sagde han til sig selv — spiste deraf og erfarede med
stærkelige Smertter, at — Bærrené havde været
giftige.

Disse fire Kjendemærker udgjør Fabelens
almindelige Karakteristik.

B. Fabelen kan være enten enkelt, naar
man af Sammes digtede Begivenhed blot lader udle-
des'en, eller anden almindelig Sandhed; eller
sammentat, naak den almindelige Sandhed, den
anstueligen fremstiller os, videre anvendes paa et
virkeligt, eller for virkelig antaget Tilfælde.

E x e m p l e r :

Man gjorde en Lovinde den Bebreidelse, at
den bragte kun een Uinge til Verden. Ja, svarede
den, kun Een, men en Lov! — Hidtil en enkelt

Fabel. Fortsetter man nu saaledes: „Jeg stris-
ver, sagde en sposl Nimer til en Digter — sov
Sorgehol i et Bar; men Du? i syd Bar fun Eet!“
— „Riktig! fun Eet — svarede Digteren, men en
Athalia“ — saa havdes en sammensat Fabel.

Man indseer let, at denne Inddeling ikke beroer
paa en væsentlig Forskjellighed i Fablerne selv,
men paa en forskellig Bearbejdelse af samme.

C. Den største Deel af Fabler fremstiller Dyr,
vel endog ringere Skabninger, som handlende Perso-
ner. Varsagen, hvorfor Fabulisten som oftest finder
disse bekjemere til sin Hensigt, end Mennesker, er især
at soge: „i Karakterernes almindelig bes-
kjendee Bestemthed og Bestandighed.“
Kunde man endog i Historien finde Exempler, i
hvilke denne eller hin almindelige moraliske Sand-
hed lod sig erkende, saa er det dog ei derfor sagt,
at den saaledes deraf erkjendes af Alle. Hvormange
kjende Historiens enkelte Omstændigheder og de handi-
lende Individuers Karakter og Forhold saa noie,
som her til behovedes?

E x e m p l e r :

Man vil fremstille i en Fabel den Saetning:
Den ondskabsfulde Boldhmand finder let paa et Paar
skud til, at undertrykke den Svagere. Man nævne
nu historiske Personer, som have staet i saadant For-
hold — og af Saadanne gives der desværende Mot —
men hvormange kjender dem og deres Forhold. Man
nævner f. Ex. Britanicus og Nero — De fleste vide
ei, hvem denne var, hvem hin, hvilket deres Fors

hold til hinanden o. s. v. Mænner man derimod Ulven og Lammet — strax hænder Enhver Fors hold og Karakteren, han her skal tænke sig; ligeledes: Næven og Gaasen — Lyst og Ensindighed o. s. v.

Da altsaa Dyrenes almindelige, bekjendte og uforanderlige, Karakterer er den egentlige Varsag, hvorför Fabulisten saa bekvæmt indfører dem, som moraliske Wæsener, saa folger, at man maa lade dem handle i den Karakter, der almindeligt er bekjendt, som deres Grundkarakterer. Næven med Snildhed, Vaar fuglen med Førsængelighed o. s. v., og at man fremdeles med fuldeste Ret kan beholde saadanne Træk og Egenskaber hos Dyrene, som almindelige Sagn tillægge dem, om end disse ei ere streng naturhisto-
rist Sandhed, f. Ex. Svauens Gang; Pelikanen, der foder Ungerne med sit eget Blod o. s. v.; thi det er jo ei i Fabelbøger, mon skal sindere Naturhistorien. Maar kan saadanne Egenskaber ere almindeligen bekjendte, saa kunne og bør de bruges, hvad enten Natureforsteren bekræfter dem, eller ikke.

Endnu en anden Nytte af Dyrenes Fremstil-
ling i Fablerne synes at være denne: Sandheden glider usormært lettere ind i vor Overbevisning, den moraliske Sætning erkjendes og føles mere upar-
tisk af os — thi Lidenskaberne sættes saa lidet som mulige i Bevægelse derved, at vi see, ei Mennesker,

men Dyr lide, handle; og dog gælder det ikke desto mindre — „nomine mutato, de te“ o. s. v.

D. Anvendelsen af Fabler, til Øvelser for de øverste Klassers Discipler i vores Skoler, vil omrent kunne passende foretages, efter følgende Ideer.

Der skal egentlig ei fordres af Discipelen, at han skal selv aldeles opfinde Fabelen, men han skal ledes til at finde den, og hertil kan Læreren uden stor Vankelighed lede ham, ved at gaae frem overrent i den Orden, som forhen (Pag. 36 o. 37) er anført; men især ved at benytte alredede bekjendte Fabler, for af dem at hente Materiale til omarbejdede, udvidede, eller aldeles nye Fabler, og herom giver hin Lessingske Afhandling følgende Link.

I. Man kan blive staende ved et, eller andet enkelt Træk, og udlede deraf nye Modifikac-
tioner og Synspunkter.

Exemplier:

Den bekjendte Fabel om Loven som, tog Wæslet til Jagtkammerat. Phæd. I B. xi. begynder hos Wesp: „Duxit reat ovog scorpionum Depperor, ekglycor exi Inpar.“ Her blive man nu staende. „Wæslet i Lovens Selstab — hvor stolt vil ikke Wæslet blive heraf! hvor indbildst, utaalelig o. s. v.! (See Lessings 2 B. 8 Fab.) Eller: Loven i Selstab med Wæslet — og behovede da Loven at stamme sig ved dette Selstab — var Wæslet den ikke nyttig o. s. v.? (See

Lessings 2 Bog 7 Fabel.) Paa den Maade sages to nye Fabler.

2. Eller man forfolger Historien et Skridt videre.

E x e m p e l :

Fabelen om Ulliken, der smykkede sig med laante Hædre — maaskee blev den nu endog grimere — maaskee plukkede de andre Hægle endog dens egne Hære af, anseende ogsaa disse for staalne — Saaledes den literære Pralet med fremmede tanker — end ikke det, som dog er hans eget, tiltroer man ham, fordi han er greben med frem med Gods o. s. v. (Lessings 2 Bog. 6 Fab.

3. Eller man forandrer en, eller anden enest Omstændighed i Fabelen.

E x e m p e l :

Man antage, at det Stykke Kjod, Maven lader falde fra sig til den listige smigrende Næv, var forgiftet (Lessing 2 Bog. 15.); eller at Manden, som varmede den forfrosne Slange — tog den op, et af Barmhjertighed, men, fordi han vilde astrarke dens Shonne Hud — kunde han da klage over dens Utafnemlighed?

4. Eller man udhaerer den mere værdigste Omstændighed — Hovedpunktet i Fabelen, og bygger paag samme ganske Nye.

E x e m p e l :

Ulven, i hvis Svælg et Been var blevet sidende — Svalget hovnede, den kunde ei synke —

i al den Tid havde Faarene Fred for den — og af dette roste den sig siden som af en — Dyd. — (Gammelsteds 4 Fab. 2 Fab.)

5. Eller man søger at legge i samme Fabel en anden, en ødлere Moral.

Man sammenligne f. Ex. Esops 112 Fabel med Lessings 2 Bogs 10. Saaledes Fabelen om Stangen og Hilen: — „Skumlerens Angrab paa Dyden betager den ei dens Kraft.“

6. Eller man fremstiller til Sammenligning Esopiske, Phædriske, Lessingske o. a. Fabler af samme, eller beslaegter Indhold. Især kan det være en godvlig Øvelse, at sammenligne mange af de Lessingske med deres Originater hos Esop, eller Phædrus o. s. v.

7. Endelig kan der vises, hvorledes man, ved Betragtningen af adskillige Dyrrs Drister, Kunstsordigheder, Forhold, indbyrdes og til Menneskene o. s. v., kan udfinde Stof til at indklede en, eller anden Sandhed (af Moralen, eller af Klogslæbslæren) i en Fabel, eller Ullsgorie.

Borresten kan, ved disse Øvelser, ogsaa gjores opmærksom paa den væsentlige Forskjel imellem den egentlige Esopiske Fabel og Parabelen, Allegorien og den blotte Fortælling. See, iblandt Andre, herom Lessing i anforce Afhandling p. 159 seq.

Med Hensyn til de her fremsatte Bink haaber jeg, at følgende Opgaver og Materialier, under Lærernes Vejledning, i ingen Henseende skal besludbesværende til Øvelser for øverste Klasses Disciple. Hør imidlertid ogsaa her at tydeliggjøre med Exemplier, har jeg selv forsøgt at udfore nogle af Opgaverne, og ved Andre med et Par Ord at give et, eller andet Bink.

85. Den almindelige Sandhed: „Ikke Alt passer sig, eller er sommeligt for enhver Alder.“

Den gamle Bjørn og Kattekillingen.

En munter Kattekilling tumlede lystigen omkring med en Papirkugle, man havde givet den at lege med, og gjorde tusinde latterlige Spring og Vendinger. En gammel Bjørn, som saa dette, og bemærkede, at man morede sig over den muntre Knuds mager, vilde indhøste samme Bisald, og begyndte med sine gamle tunge Lemmer at esterabe Katten's smidige Vendinger. Møgde spottede, Andre badlede den. Hvorfor — spurgte Bjørnen — hvorfor spotte og laste I hos mig, hvad I finde saa mordende hos den unge Kat? „Hordi — var Svaret — Du er en gammel Bjørn, og hin en Kattekilling.

86. Den almindelige Sandhed: Sådselige Hornselsler maa nydes med Barsomhed og Maadeholdenhed.

Sukkersaften og Bluerne.

En Kop med lækker Sukkersaft stod paa et Bord, og løkkede hele Sværme af lysne Bluer om-

kring sig. Hørst løb de om paa Ranten, og fugede værsbunt med deres Nør den behagelige Godme; snart løb nogle længere ned, men begyndte at klæbe fast i Gæsten, mærkede Uraad, og trak sig forsigtig tilbage; men Andre — ikke tilfredse med at nipppe til den lækre Godme — styrte sig midt i den og — fandt deres Død.

87. Den slæfste Misundelse.

Tornebusken og Haarene.

En skummel og tok Tornebusk stod ved en smal Bei, ad hvilken en Hyrde hver Aften drev sine Haar; altid osrev den, naar disse gik forbi, Doget af deres Skjonne blode Blod. Hvi gjor Du det? spurgte Hyrden — Du kan jo dog saa ikke engang benytte det, Du beroede det slakkels Haer! Det myttes? — svarede Tornebusken — hvem taler dersom? — det er mig nok, at jeg berover dem deres skjonne Dragt?

88. Samme Fabel fortsat.

„Du skal dog ei nyde din onde Seier saa gausse, sagde en Sværme af Smaafugle, som kom flyvende til Tornebusken — nyttet skal det misundelige Lov;“ derpaa snappede fuglene Blodtottene, og sagde til Haarene: „Seer nu, I gode Dyr, hvad Onkslab beroede Eder og I ei mere kunne bruge, ville vi smukt anvende!“ og de hængede lune Neder til deres ventede Smaae, og beklædte dem med den blode Blod.

89. Østest udekket Mildhed og Sagtmad, hvad Haardhed ei formgaer.

En Babel. Sammel. Stormis Babel, „Bos reab og Hæbus.“

90. Enhver anvende sine Evner paa det Bedste, da fremmes det Heles Vel!

Sangfuglenes Strid, og Mejnnesket som Dommer.

91. Hvor vore Gjerningert tale, der kunne vi tie til lognagtig Beskyldning.

Den dødsyge Løve og Wæslet.

Udmattet af Elde og Sygdom laae den forsdums vældige stolte Løve paa sit Leie; kraftløs var dens Regeme, og slukt var Hiets Jld. Kreml glinge nu mange Dyr, som før havde frygtet den. Mange, som før havde hyklet for dens Vælde; og vovede mangen Beskyldning mod den. Loven, som hørte dem, svarede paa de fleste af dem. Endeligen fremitraad Wæslet: „Dit Mod og Din Tapperhed, samt Din Hoinmodighed har der været megen Tale om; og det Messer af Din Daad har dog været enten Lykkeskærs, eller Noget ganske almindeligt!“ Loven tang. Hvi svaret Du Intet hertil? spurgte Nogle.

„I have kjendt mit Liv og Levnet og Gjerninger — Lad dem tale! svarede Loven rolig.“

92. Ved sorgløs Forsommelighed, og Ligegyldighed vorder en lidens Omstændighed til stor Fordræselse.

Den gamle Bæver og de Unge.

I en Dæmning, ved en stor Bæverkolonies Boliger, var Vandet begyndt at trænge ind, og

havde allerede aarsaget en lidens; men næsten umøjelig Huling. En gammel erfaren Bæver bliver det vaer, iler strax til sine Medborgere, fortæller Gagen og beder, at man strax vil tanke paa at afhjælpe Skaden. — „Det er utidig Frygt — svarede de Unge; det er de Gamles Maade at see Alting farligere, end det er.“ Den fornær lidens sin Advarsel, men forgjeves. Nu kom en stormende Vat — Boligerne rystede — man iler til det omtalte lille Brud paa Dæmningen, og see — den var aldeles undergraven af Vandet; forgjeves arbeider man — hele Kolonien blev Bolgernes Nov.

93. Nors Dig ei af din Ejendom, hvis kun din Egen nytte frembragte den!

Gaaret, og Hjorden, som flippete bet i den varme Sommertid.

94. Enhver Overdrivelses skader. Drengen der vandede sine fortørrede Blomster — saaledes, at Rosserne løsnedes.

95. Den Trætesyge finder altid Anledning til Riv — eller digter den. Sammenlign Phædr. i Vog. i Gab.

96. Den Godes og den Qndes forskjellige Anvendelse af felsamme Midler:

Stængen og Bien i Blomsterbedet.

97. Af Mangel paa fast Beslutning og viis Plan, spildes Lid og Kraft.

Drengen, som vilde samle Blomster til en Krands, eller Bien i Blomsterhaugen.

„Bed den varme Sommersoels skinneste Midt dagsstraaler, ssoi den travle Vie ud fra sin Rube,

for af Haugens Overstodighed at indsuge og samle til sin celle. Hertigen prangede der den livlige Nose, den fastfulde Hyazint, den guldsagre Gylt den lak og udstige andre Floras Fjønneste. Born. „Her vil jeg samle!“ sagde Bien, og slo til den dufstende Neglike. — „Dog nei — se! her vinker mig den lysblaue Iris — dog, hørne er den fulde Nose — eller finere den blide Lillekonval — eller endnu fastrigere den blegrode Hyazint“ — saaledes slægreden ustadiig, ubestemt fra Blomst til Blomst, og benyttede ingen. Dagen hældede; Solen sank; folde Aftenvinde begyndte at lufte; trætte vare de sunde Vinger; spilde var Tiden, og uden Vorte vendte den mismodig tilbage til sin celle.

98. Vitdom anvender selv det Skadelige til Nytte, Nose og Bulmeurten; eller: Legen og den giftige Blue.

99. Hvad der er gavnligt, bor vi ei finde for besværligt.

Sneglen, bærende sit Hunn med sig.

100. Hvo, der vil nyde Livets Gode, maa og finde sig i dets Sorger.

Varnet, som vilde plukke Noser.

Øvelsesexempler efter den, P. 39, D., givne Anvisning.

101. Man ansore, i den bekjendte Fabel om Næven og Næven (Æsop. 205), den Omstændighed, at Kjædet var forgiftet — Næven redet det dver — Hylkereks Straf. See Lessing. 2 B. 15.

102. Man behandle Fabelen om Alliken, der med høje Fjedre blander sig imellem Paafuglene,

saaledes, at Moralen bliver: „Den, som i taabelig Hovmodighed foragter sine Eige, vilver til Spot hos dem.“

103. Man omarbeide Phædri 4 Bogs 11 Fabel om Herkules, som optages i Himmelten, saaledes, at Moralen bliver: „Dydens Fjender maae osse, dem uafvindende, bidrage til dens Fjønneste Seier, See Lessing 2 B. 2. Juno havde nemlig udjaget ham o. s. v.“

104. Man behandle Fabelen „o m. Eselet og Esben paa Jagt“ saaledes, at Moralen bliver: De Store benyttede Ringere, og give dem osse Haan til Esen. Eller: Det, at overvindes af en Uglings, krænker mere, end Seieren selv; eller: Den, der er mig en nyttig Fjender, behøver jeg ei at skamme mig ved o. s. v.

105. Fabelen om Næven og Drerne saaledes udviser og fortæller, at Moralen bliver: En Kings Verd skal man ei bedomme alene efter en Aars Doms; eller: Nogles forgiveves, eller misslykkede Forsøg bor ei aldeles afslække os.

106. Manden, fortæller Phædr. 2 B. 3 Tab., gav Hunden, der havde bidt ham, et Stykke Kjod, dyppet i Blod — Nu forandre man Omstændighederne saaledes: f. Ex. at der tillige var stort Gift paa Brodet, hvoraf Hunden døde, og da faaer man en anden Moral af Fabelen. Lessing har givet den, en endnu ganske anden Vending; see 2 B. 20 F. og flere andre kunne let udfindes.

107. Phædri 3 Bogs 11 Fabel om Hanen, som fande en Perle paa en Modding, kan gives den Vending — at osse findes det bedst der, hvor

man mindst venter det. Eller, man antager, at Hanens Eier finder den opstrukbede Perle, Hanen ei kunde bruge, og man faaer da en anden Kardom deraf (See ogsaa Læsing 2 B. 9 2.)

108. Phædri 3 Bogs 15. §. kan paa forskellig Maade modificeres, saa at den kan antyde: enten aandelige Velgjerningers Værd; eller Horskjel imellem Naturdrift og fornugtig Kærlighed; eller Livet. Ophold ei den eneste Hornodenhed o. s. v.

109. Den 15 Fabel i samme B. egner sig ogsaa godt til adskillige Dmarbeidser, saa at den kan give den Kardom: Det er uildig Egensind ei at ville soie Andre i tilladelige Ting; eller ved Høflighed vindes øste mere, end ved at bruge Magt; eller: naar voore Hornvæsler ere Andre til Skade, bor vi lade den fare o. s. v.

110. Samme Bogs 17de er ikke mindre passende til saadane Øvelser i, at udledte Tankevendinger. Trierne i Gudernes Beskyttelse! Lader os tænke: Videnslab rue i Gudernes Beskyttelse — og en Strid imellem dem om deres Værd — og Resultatet: „at de alle være Guderne Hære. Eller Fabet kan saaledes bearbeides, at den juft viser, hvorledes Nyttien af det, vi foretage os, ikke ene giver det Værd o. s. v.

2.

Fortsællinger.

Følgende Ordsprog udføres i digtede, eller passende læste Fortællinger *).

* Man førdre tillige Ethvert af dem omstæn., eller forklarede.

111. En lidt Tue kan vælte et stort Læb.

112. Vanen er den anden Natur.

113. Sælgei Huden, forend Du har slukt Bjørnen!

114. Mange Bække smaa gjøre en stor Uac.

115. Ven kjendes i Nod og ei i Springedands.

116. Kommer Tid, kommer Raab, d. e. viis og caals modig Forbentning.

117. Herregnust og Spaane: Ilb vare sun stakket, d. e. de Stores Gunst er ei at stole paa.

118. Somme Tonder hundre meest. Dumhed og — Praerie.

Det vil ei være vanstæltigt at foruge disses Antal med en stor Mengde Andre; Sun hor man see til at vælge Saadanne, som deels ere meest bekjendte, deels tydeligen henpege paa saadanne almindelige Sandheder, som let kunne udvikles i en Fortælling.

Andre Opgaver til Småfortællinger etc.

119. Farlige Folger af inaersom, og usorsigtig Omgang med giftige Ting.

120. Mykkelige Folger af slet Geisslab og Omgang.

121. Farlige Folger af utidigen og usorsigtigen at Krække Folk.

122. Den ved sig selv straffede Hovmod.

123. En Fortælling om en Spillers Levnet, i dets Begyndelse og Fremgang, samt hvorledes han lykkeligen blev helbredet — (eller hans ulykkelige Endeligt).

124. En Fortælling, som stadsæster den vigtige Sandhed: at de første smaa Skridt paa Lastens Bei, hvis man ei sitde staar imod, lede til fuldkommen Fordærvelse; f. Ex. en ond Van-

- I Ungdommen — Logn — Uredelighed, hemmelig Bedragerie i Smaaeting o. s. v.
125. Ulykkelige Folger af Letfindighed, og Ubevarelsomhed i Leeg og Spøg.
126. En Fortælling om gode Virkninger af Tilveuelse til streng Orden i sin tidlige Ungdom.
127. Venstabs øde Strid. En Fortælling.
128. Edel og gennytig Broderkærliged.
129. Den Hjønneste Hævn, man kan tage over sine Fjender, er, at — besøse dem Belgerninger.
130. En Fortælling om, hvad alvorligt Forsæt og stadiig Flid, uagter mange og store Hindringer, kunne udrette.
131. Hvilke Folgerne blive, naar Børn et vænnes til fornuftig Rydighed, men opvoxe i Egenrådighed. En Fortælling.
132. Om et unge Menneske, som hændrev sin Tid med, ustadiigen snart at begynde og snart igjen at forlade forstjellige Mæringbævie — samt hvad der endeligen blev af ham. Eller fortære: „En Fortælling om, hvor nødvendigt det er, at bestemme sig til en vis Stand og Mæringbævi.
133. Letfindig Behandling af sin Sundhed, samt de farlige Folget deraf.
134. En Fortælling, som skildrer Utaknemlighed og affærdelige Last.
135. Ulykkelige Folger af umådelig, u forsiktig, eller letfindig Rydelse af tilladelige, uskyldige, sandstige Fønusier.
136. Det Uformstige og Skadelige i, at ville estre abe de Rigere og Hornemmere.
137. Den letfindige Laaner, og uordentlige Betaler.

138. Den ørlige Kinder og den onde Eiermand.
139. Det Uformstige og Farlige i at føge Raad hos Knafsalbete.
140. Menneskelige Skæbiers besonderlige Fortæddinger. En Fortælling om en fattig Skolediscebel og en rig Hændelsmand.
141. Den lykkelige Noisomhed. En Fortælling.
142. Den misundelige Gjerrige, som pines og overformedes sin Nabos Lykke.
143. Den ulykkelige Lotterie: Spiller.
144. Den af Skattegraveren bedragine Gjerrige.
145. Fortælling om En, der vilde vælge sig en Bestaldelss uden Heil.
146. Sundheds Værd. En Fortælling om den rige Krohling og den sunde, fattige Daglonner.
147. En Fortælling om: hvorledes man af Marre og Daarer kan lære Klosgæk og Vitidom.
148. En Fortælling om: „den fra sin Udenlandsreise hjemkomne Praler, samt hvorledes han blev bestemmet.“
149. Samvittighedens Magt over Mennesket. En Fortælling om Forbryderen, der, efter mange Aars Forlbb, overgav sig selv i Reitens Hænder.
150. Skadelige Folger af overtrost Frygt for Spøgesser.
151. Hvor vigtigt det er, i sin Ungdom at have lært Noget nytigt. En Fortælling om: den forviste Adelsmand, som levede af et Haandverk.
152. Den bedste Arv, Høkeldre kunne efterlade deres Børn, er en god Opdragelse; et godt Exempel og et ørligt Navn. En Fortælling om: dest

rigé Mands og den fattige Mands Sonner, samt deres Skjebne.

153. En Fortælling om: hvor urigtigt det er, at unge Mennesker anbringes til det, hvortil de hvoretken have Gaver, eller Lyst; f. Ex. om Skomageren, som endeligen vilde have sin Son til Studeringer.

154. Den ørlige Daglouner. I enhver Stand kan man vise Samvittighedsfuldhed.

155. En Fortælling om: hvilke Stadelige Folger det kan have, naar Forældre med usornstig Varselshed gjøre Forskjæl paa deres Born.

156. Folger af overdeven Dandslyst. Et sygeligt ung Menneske fortæller sin egen Historie.

157. Straffet Grusomhed mod Dyrene.

158. Den unge Løgner — den gamle Thy — en Fortælling.

159. Ulykkelige Folger af Pragsyge og Glæmrelyst.

160. En Fortælling om den, der letindigen spottede Krablinger og Bandsore, samt hvorledes det gift ham selv til sidst.

161. En Fortælling om: hvilke Ubehageligheder man affedkommer, ved usorsigtigen og letindigen at vildede Andre med Opdigtsler og falske Foresætninger, eller fortære: Farlige Folger af at lyve for Spøg.

3.

Parabler. Allegorier.

162. Det ufrugtbare Eigentæ, og den taalmodigen omhyggelige Gartner. En Aller-

gorie paa: hvorledes Sagtnid, Kærlighed og omhyggelig Behandling kan forbedre Mennesker.

163. Vandringemanden, der star sig den skræ Hyldestok til Sottestav. Alleg. paa forsigtigt Valg af Venner.

164. De ueelige Skibssfolk og Uveiret. Parabel paa: hvorledes Farer og Modgang forenlig Menneskene.

165. Lygte mændene og den forsigtige Vandringemand. (Om at vogte sig for Forskelse.)

166. De hæitneisende golde — og de fulde dybtbiede Ax. Allegorie paa: jo tommere Hoved, desfrækkere Pande — (in capite vacuo laxe habitat superbia).

167. Markblomsten, forflyttet ind i Drivhuset. (Hvorledes Forkælelse vanskter sund Natur).

168. Landmanden, som ashug Lidsterne, men — lod Rødderne blive. (Det Onde maa oprykkes med Roden).

169. Den klart nedgaaende Soel efter en stormende, skyfuld Dag. Alleg. paa: Trost og Hvile efter udstanden Misommelighed.

170. Parabel paa det usornstige og usjærlige i Intolerance, f. Ex. om det vilde Æbletræ i Haugen, den retsindige Gartner og hans Herre.

171. Oldingen, som plantede unge Frugtræer; en Parabel. (Den Ædle virker og saa for Efterslægten).

172. En Parabel paa: farlige Folger af Letsinighed.

173. Den rige Græde paa den Rejsfærdiges og paa den Uretfærdiges Ager. Parabel. (Gud undr drager end ikke de onde sine Belgjerninger).
174. Der findes gode Mennesker i alle Religionssektører. En Parabel. (S. Ex. en Hauge med heelt forskellige Træer — forskellige Frugter udvortes — o. s. v. — dog mange velsmogende iblandt dem alle).
175. Gladens maa. undes med Maade. (Bed en Parabel om: Blomsten, som visnede ved alt for megen Besørelse).
176. Filosofen og Blomstergartneren. En Parabel paa: Forskjel imellem forsørgelig Grublen og barnlig Tro.
177. De tvende Veie. En Parabel paa: Dydens Kamp, og Lastens Tilstokkelser.
178. Lad ei mislykkede Bestræbeler, og Mislykkelserne kvele din Iver for det Røde og Gode! Bed en Parabel om: den forsomte Kilde — som dog fremvældede med det sjonneste Vand.
179. De drivende Skyer og deres Skygge paa Agypten. En Allegorie paa: Livets afsværlende Sorg og Glæde.
180. Mindet om begangne Fejl vogter for Nye; eller: gavnligt Minde om begangne Fejl. Bed en Parabel.
181. Det høje Hjuns og den løse Grundvold. En Allegorie paa: store Forretninger uden nogen fast Plan.
182. Bolgen og Klippen. En Allegorie paa: den vilde, uvidigen anvendte og spildte Kraft.

183. Stovregnen og Skybrudbet — En Allegorie paa: viis, og ubviis Anvendelse af samme Midler til samme Hensigt.
184. Daglønneren og de svære Stene. En Parabel paa: den usornuftige Opsættelse af sine Arbeider.
185. Det sjerne Uveir og de tvende Vandringssmænd. En Parabel paa: viis Forsigtighed mod mulige Farer.
186. Den usynlige Byrde. En Parabel paa: Somvilkahedsnug.
187. Om Bronden, som var fuld af hærtigt Vand og dog ei bessgtes. Parabel paa: man skal et udøve sin Pligt for Menneskebild og Kunst.
188. Lægen og de giftige Urter. Parabel paa: Den Vise anvender Alt til Nutte.
189. Det fremmede Barn og Børnene i Huset. En Parabel paa: skjon Enighed imellem Menneskene.
190. Den Grimme og det ituslagne Speil. En Parabel paa: Sandheden kan forvolges, men ei tilintetgjores; Angreb paa den forstærker dens Kraft.
191. Styrmanden og de misundelige Slibsfolk. En Parabel paa: Hvor nødvendigt det er, at Nogen maa syre og byde — Andre følge og lyde.
192. Den suulmende borttribende Blod, og den forsommelige Landmand. En Parabel paa: principiis obsta!
193. De mange Veie til den skjonne Lund. En Parabel paa: de forskellige Maader, hvorpaa Menneskene luge Lyksalighed.
194. Gavmildhed, som ei seer med viis Forsigtighed, Slader. Bed en Parabel om: Landmånden og den ungre Ager.

4.

Vignesser, Sammenligninger.

195. Den fornustige Vandringemand, og den retsindige unge Studerende.

Sammenligningspunkter.

1. De behøve og danne sig begge en Plan.
2. Selv den bedste Plan kan ei sikre mod alle Hættelægser, men — formedelst den vil mand og snare igjen kunde lede sig tilrette — (orientere sig.)
3. Begge gaae deresbane, baade behageligt og nytligst og sikrest, i Selskab med en viis Ven — som selv kender Veien.
4. Behøve Grundsetninger, Taalmod og Ufortrædenhed.
5. Vor sætte rigtigt Forhold mellem det Fornostelige og det Gavnlige, det Behagelige og det Pligtmæssige.
6. Gaae deres Banke med ständig Opmærksomhed, pas deres Hensigt!
7. Gjemme, hvad de indsamle.
8. Med omhyggeligt Hensyn til kommende Tid.

196. Floden og Friheden.

Sammenligningspunkter.

- Floden i Begyndelsen og i sit Udspring liden — flyder blidt og rolig; i sin Fortgang dannet den sig en Bei imellem Stene og andre Hindringer; udbreder sig velsjørende til begge Sider; bliver vandrigere ved flere Smaastrømmes Tilslydelse; flyder nu sterkere, dog endnu stedse til velsjørende Virkninger for Landet, saalænge den

bliver inden sine Bredder; men — svulmer vældigen ved andre Floder og hestig Regn — gjennembryder Dæmninger, træder over sin Bredder og — ødelegger hele Egnen omkring sig.

Dristen til Friheds ytrer sig i Begyndelsen kun svagt hos Mennesket, og dens Virknings have ingen betydelige Folger; med Aarene bliver den stedse mere mærkelig, dens Virkninger betydeligere; ved Modstand af udvortes Omstændigheder saavelsom ved Mennesket — Venner og Fjender — holdes den vaagen, forstærkes og ledes efter bestemte Dineeed. Mennesket, ledet af denne Frihedsdrift, vorde stedse meer selvstændigt, oversvinder større Banskeligheder, gaaer med raskere Skridt sic Maal imøde, og virker velsjørende for sig og andre, saalænge denne Drift bliver under Hornustens Herredomme og Styrelse; men unddraget den sig Samme, da bliver den fræk Ustætshed, Foragt for guddommelige og menneskelige Love, Oprorsaand, Bildhed, Nob og Mordgjerrighed — usalig i sine Folger for sig selv og alle.

197. Frugttræernes Blomster, og Forhaabninger.

1. Begge ere hastigen hensvindende Syner.
2. Blomster findes der hvært Var paa Ergerne, saalænge de have deres Saft, paa de yngre Træer almindeligen de fleste — Ved Forhaabning er forlyster Mennesket sig i enhver Alder, men mest i Ungdommens Dage.
3. De farreste Blomster sætte Frugter, og ikke engang alle disse blive modne — De fleste Forhaabninger vorde slusfede.

4. Alligevel glæder man sig hvert Aar, pågång ved den skjonne rige Blomstring — fordi den virker behageligen paa Sanderne — Forhaabninger vække vores Kræfter, yde tankerne et skjont og behageligt Spil — derfor gribet vi med Glæde nye, naar de gamle svinde.
5. Storm og Ubeir rykte Blomsterne — Vore Forhaabninger — tilintetgjores ofte af smertelige, voldsomme Begivenheder og Forholde — selv vores egne Lidenskaber tilintetgjørte Mange.
6. Den Hornstige og Erfarne venter sig ei mange Frugter, blot — fordi han seer en Mængde Blomster — Den Sindige stoler ei for meget paa Forhaabninger.
7. Skjont mange Blomster visne, efter sætte Frugter; som ei komme til Modenhed, givet dog hvert Aar nogen Frugt — og nogle Aar megen — Mange Haab slæber fejl, Alle dog ikke. — Held den, som bygger Haab paa sikkert Grund!
198. Morgenlaager — og Gordomme.
1. Laagerne hindre os fra at see Gjenstandene tydeligen — Gordomme hindre os fra o. s. v.
2. Af saare uædels Stof udviste sig ofte Laager — af forraadnede, tilstænrende Bande o. s. v. — Af vildledet Fantasie — set Omgang, o. s. v. næres Gordomme o. s. v.
3. Laagerne svulde for den opgaende Sol — Gordommen svinder for Hornstens Lys — Sandhedens Straaler.
4. Længe og tvivlsomt kæmpe undertiden Solz Straalerne med den tykke Laage — Kun med Male forsigtes indgroede Gordomme o. s. v.

5. Sølen formaaer at adsprede Laagerne, men ikke at tilintetgjøre dem; de svære ofte endnu kun tyndere, kun mere adsprede, kun fernere o. s. v. omkring, og ofte fører et Windstød efter Noget af dem tilbage. — Ogsaa Gordomme liste sig ind i vort Sind igjen, hvis vi ikke ideligen søger at arbeide mod dem — udvortes Unlednings ger o. s. v. friste os atter til dem o. s. v.

199. En Skjen. Etteraarbdag, og den Rejskafnes sig nærmende Alderdom. Den trable Sommer er forbi — Sølen Iner ei saa høit paa Himmelten — men den har midt i et skjonne Frugter — den har beredet Frukt til Væring for Vinteren; den flittige Landmand klap med Glæde ses tilbage paa Sommerven, thi han nyttede den — inden Drøgt blie imod den alt nær forestaende Vinter; thi han har samlet for den — Ligeledes den rejskafne Gamle o. s. v.

200. Sølen og Sandheden.

Begge fortjoge Mulin — klare — oplose — fænmme dem, som ville øve Morlets Gjerninger; maa ofte kæmpe — med Laager og Uveislyser, kan sjules, men ei tilintetgjores. Kan ei taales paa lige Maade at sees af ethvert Øie — for Sharpe Straaler — for pludseligen — slader det ubante Øie o. s. v.

201. En Ven og et Sværd.

202. En tro Hukommelse og en stærk vellaasæt rugimedlig Rille.

203. Slædderbanen og Molsekæren.

204. Voxet og et folksomt Hjerte.

205. Hvormed kan den forsængelige Modenar passe til den sammenlignes?
206. a. Sammenligning imellem Dreden og den uskyrede Flod.
206. b. Hvormed kan den passende sammenlignes, som altid holder sig til dem, ad hvilke Lykken smiler?
206. c. Sammenligning imellem en Stat og et Skib paa Havet.
207. Sammenligning imellem Boger og Mennesker.
208. Imellem Lasten og en smitsom Syge.
209. Den oprigtige Ven og Speilet.
210. Lyssagen og Oplysningsslyst.
211. Hvormed kunne falske Venner mest passende sammenlignes?
212. Fantasien og en Billedbog.
213. Erindringsskasten og en Tavle.
214. Forstorrelsesglasset og Partisjhed.
215. a. Sammenligning imellem Hjertene og vinduer.
215. b. Winterhuen og Lægflædet.
215. c. Et Blomsterbeed og en Stambog.
216. Imellem Tonen og Farven.
217. Hvormed kan den Standhaftige passende sammenlignes?
218. Sammenligning imellem falske Løster og fløjet Is.
219. Imellem Haabet og en Styttestab.
220. Barndominen og Morgenstunden.
221. a. Agerdyrkeren, eller Gartneren og Kæreren.
221. b. Hvad kan sammenlignes med Beirhanen paa Husene?
222. Sammenligning imellem et oprørte Hay og det lidenskabelige Menneskes oprørte Sind.

223. Unioden Frugt og uklogne Raab.
224. En Landevei — tankeløs Esteraben — blind Folgen af Andres Exemplar.
225. Bogtitler og Rangtitler.
226. Sammenligning imellem en Vie og Bidens Blabsmanden.
227. Sammenligning imellem Tiden og en Flod.
228. Sammenligning mellem adskillelige Blomsters Egenskaber, og adskillelige Menneske-Karakterer.
229. Imellem Ladhed og et stillesættende Vand.
230. Imellem Examina og Milepæle.

Samtaler. Dialoger.

De meest passende Begyndelses-Hvelser i denne Horedragssmaade er, at dialogisere en Fabel, eller fortærling. Mange af de æsopiske Fabler, og Andre kunne hertil sørdes godt anvendes. — Her vil det allerlettest og tydeligst kunne vises Disciplene; hvilke der ere de vigtigste Regler for, og Egenskaber ved Dialogen; hvorledes f. Ex. Personerne skulle tale passende med deres Karakter og Venkemaade, hvorledes Enhver Son skal vedligeholdes — Gangen i Samtaler være naturlig o. s. v. — Herved banes Vej for de vanskeligere Arbeider i dette Hag, f. Ex. Samtaler, hvori forekommer Personer, tagne af Historien, eller digtede. Som Exemplar paa saadanne Fabler, der synes passende til at udfores i Dialoger, nævnes her blot følgende: Phæd. 1. Bogs 1. 8. 13. 15; 2 Bogs 4; 3 Bogs 7. 15; 4 Bogs 8. Lessing 1. B. 3. 5. 10. 20. 23; 2 Bogs 10; 3. B. 16 o. s.

231. Samtale imellem Bonden og Kjøbstedmanden om: hvis Stilling der er lykkeligst. Resultater:

- hver Stånd har sine Fortræle, sine Besværligheder).
232. Imellem to Venner om: Nytten af Udenlandsrejser.
233. Imellem Fader og Søn om: de forskellige Behageligheder.
234. Imellem Ørlogsmatrosen, Landsoldaten, og Skolelæreren: Enhver, der tjener sit Hædreland ørligen i Fejdetid, eller i Fred, enten til lands eller til havs er — Helle værd.
235. Imellem en Videnskabsmand og en indbildet selvklog Herre, der lagede Brug paa Videnskaberne som unyttigt Dæsen: Det vises med Exempler: Hvor vigtige de ere endog for Menneskets udvortes Velbefindende.
236. Imellem Drønen og Ulven om: hvem der var den største Røver.
237. Imellem Koen, Hesten, og Høaret om: hvem af dem, der er Mennesket nyttigst. Enhver, som opfylder sin Pligt, er god for sig.
238. Imellem en tilfreds Olding og et melankolskt ungt Menneske om: usikrdom og utilfreds Sind.
239. Imellem Diogenes i Londen og Alexander, om: forskelligt Begreb med Hensyn til menneskelig Lyksalighed.
240. Imellem Fader og Søn om: Pligter imod Dørene.
241. Egleedes om: Utaknemlighed og det Modsatte.
242. Imellem en erobresk Hyrste og en Filosof, f. Ex. mellem Pyrrhus og Cineas.

Flere lette Opgaver at bearbeide i dialogisk Form ville kunne hentes fra den Afdeling, som indeholder Materialier til Fortællinger.

Blandede Opgaver.

243. Hvilke ere de vigtigste Regler for, at omgaaes sparsomt med den til vore Arbeider bestemte Tid?

Orden — Noigtighed — Bestemthed. Hvert Arbeide tilborlaen behandler, forend man gaaer til et Ander. Det Vigtigste og Vanligste forst; ingen Opsætelse, ingen Sammenblanding — ingen Hyl gjerning o. s. s.

244. Hvilkene Nytte og Behagelighed funne Udenlandsreiser forfasse?

Mindre nødvendige nu, end i de ældste Tider; dog saare gavnlige især for Videnskabsmanden — Statsmanden — Kunstneren — salmindelighed for Menneskekundskab og Verdensklogskab — Fordommes Udryddelse o. s. s. Behagelige — mange ny, sjonne — usædvanlige Ting — Udsprejdelse — Afverking — Egne — Hjelpe, Natursecenter.

245. Hvoraf kommer den besondere Frygt, mange Mennesker have for, at op holde sig ene i Morke? og hvorledes kan man fornuftigen vægne sig af dermed?

Mørke — Ensomhed, salmindelighed ubehagelig — stemmer Fantasien — somme Mennesker nervesvage — usunde af Blod — overtroiske og stræksomme fra Barndommen ved mange Fortællin-

ger om o. s. v. Arbeides imod ved: at sege Herredømme over sin Fantasie — rollig Hatning, altid undersøge — ståndse og satte sig ved den første Skræf — god Samvittighed.

246. Hvad kan der siges for og mod den Sætning:

„Meminisse dulce est, quod fuit durum pati?“

Før: at vide en Fare, en Nød overstaaet, en Lidelse forbi o. s. v., at mindes dem, der hjalp, troede o. s. v.; man solet det doppelt, hvor lykkelig nu o. s. v.

Mød: En Hornvælje af udstaaet Angest — Fantasien marknes — Sindet forstennes, nærværende Glæde forstyrres o. s. v.

247. Esopus siger i sin 210 Fabel om Hunden med

Kjædet „xotapor diebaur, og Phædrus (s. B. 4).“

„pꝫ fluvium natans:“ hvilken Fremstilling: maade er den meest passende, og hvorfor? —

Kan der gives nogle simple Regler for det Naturlige i Fabler?

Det første Spørgsmaal vil ved nogen Tænk: somhed let besvares: hvoredes hvomme, og dog see si Billeder i Vandet? Det Andre: unaturligt er f. Ex. at lade Loven tale, handle usælt, smaaligen, freigt; Ræven godmodigen, Gaasen træst; Lammet modigen, Hunden dumt o. s. v. — Dyrenes bekjendte Karakterer maa taggtes.

248. At udvikle Meningen af Senecas Ord:

„Vitam non accepimus brevem, sed facimus.“

Mange Maader, hvorpaa Tid, Sundhed og Kraft spildes; Ustadighed — uvidig Travlhed —

Stundesløshed; Mangel paa Plan, Orden, Besluched, og fast Beslutning; barnagtig Bonkelosdighed — Lejindighed. Andre end værre: Umaidelighed — Udsyævelser, sandelige Adspredelser o. s. v. Livet er ei fort, naar det anvendes vel — til Menneskets Udvikling, Forædling — Gavn, Glæde for Andre.

249. Udvikling og Oplysning af Ordene:

„Ignoscito sæpe alteri, nunquam tibi!“

Hornuftig, human Villighed imod Andre — hornuftig Strenghed mod sig selv. Et domme ilde om Andre uden Grund, Flaane — sagmodig — til give — o. s. v. Negne det noie med sig selv — ei see igjennem med smaae Gejl — onde Vaner o. s. v. Kræve sig selv altid til Regnstab, upartistisk o. s. v.

250. Hvoraf kommer den utidige Snakkelyst, som findes hos somme Mennesker? og hvilken Skade kan den aarsage?

Vane — Lyst til at ville more — Mangel paa Tanke — paa Beskjæftigelse; Indbildung om eget Vid, Tidsordris o. s. v. Skade: Tidsordris for Andre og sig selv — leder Andre; mistanken for Bagtalelyst — leder til Opdagelser — Usands heder — ubesindig Talen om Andre — Alabenmuns dethed — sletter ofte Splid o. s. v.

251. Til hvilke Morstabs- og Forfrisselsess-Syster kunne unge Studerende sommeligen og behageligen anvende deres Fritimer?

Fritimer — hvad er? Vor ei hendo se men anvendes — hvortil? Forfriskning, Lej-

gemsbevægelse o. s. v., f. Ex. Spaderegang — Naturkundslaber (f. Ex. Botanik), Musik, Læsning, Morskabs læsning, Legembovelser — adstilslige Haandarbeider, f. Ex. at dreje o. s. v.

252. Hvilken Fordel og Behagelighed forstørret det, at kunne fremmede Sprog?

Før Bidenslabemanden, mundværlige (vode, levende Sprog); han maa kunne øse af mange Rader, fremmede Sprogs Skatte — Sproget beriges, forskjønnes o. s. v.

Før mangfoldige Stillinger i Livet: Statsmanden, den Handlende, den Rejende, Krigeren, I urolige Tider — fremmede Tropper — wegen Missforståelse o. s. v. afværges o. s. v., naar man kan tale deres Sprog.

253. Hvorfor er Opmærksomhed en af de allervigtigste Egenskaber hos en god Discipel? og hvorved kan han besvare den hos sig?

Hvad Opmærksomhed er: Sindets, Lænkens uddeelte Henbendelse paa en bestemt Gjenstand, til en bestemt Tid. Høist vigtig, thi godt Hoved, Ellid o. s. v. udrette, uden denne, langt Mindre og med langt større Moje og Tidsanvendelse, end ellers. Opmærksomhed perimod — Tankeadspredelse — intet Heelt — Huller i Undervisningen — maa indhentes ved Midler dertil; Bøger, eller Meddisciplers Hjælp — vidlostig — utilstrækkelig, upaalidelig — Tids: spilde o. s. v. Hørtryd Alt, hvad kunde forstyre — samt Tankeerne! ingen Snakken — ingen System med andre Ting — o. s. v.

254. Paa hvilken fordervelig Maade anvendes ofte det i sig selv uskynde Ord prog: Man mage iude med de Ulve, man er iblandt?"

Ordsprogs ofte Mistydning og Misbrug undersøstede. Mange aabenbarlig mod al Sædelighed (Exemp.). Dette anvendes til Undskyldning for o. s. v. som om det kunde være Ret, hvad de Gleitte gjøre, og fordi de gisre det.

255. Hvilken Forskjel er der paa Letsindighed og et let Sind? Hvorfor bor det Forste undgaaes, Det Andet paa en vis Maade ønskes?

Letsindighed — intet alvorligt Sind, ingen stadig Tanke til Noget, anseer, behandler, omtalter Alt oversladist — tænker et paa Holger af Ord, af Gjerninger. Hoistfarlig — forsører og lader sig forsøre — leger ofte med Liv og Helbred — forsommer Pligter o. s. v.

Et let Sind, som et lader sig betynde af enhver Ting, ingen stærke Ufælter, ruger et over mørke Tanke, seer gjerne Tingene fra den bedre Side; søger og nyder uskyldig Glæde; sætter sig let ind i forskjellige Stillinger — retter sig efter Andre i det, tilladeligt er o. s. v.; er et Gode —, tildeels en Naturens Gave, tildeels Noget erhvervet.

256. Hvoraf kommer de fleste Skades- og Ulykkes-Fælde iblandt Menneskene? og hvorledes kunne Saadanne forebygges?

Onde Vaner — Uvidenhed — Fordomme, Selvklogstab, Letsindighed, Raadhed, Usørglighed, Exemplar.

Forebygges ved at tilstoppe Kilderne, altsaa: ved at befjordre Oplysning — ved Tænksomhed, Sindighed, Erfaring, Værksamhed o. s. v.

257. Hvorfor bestaaer, og hvorpaa grunder sig den Algtelse, Ungdommen bor vise de Gamle?

De Eldres — Kundskaber, Erfaringer, Forhjemner, Arbeider o. s. v. De Unges Uerfarenhed, Trang til Raad, Veiledning, Advarsel, Besledenhed — Skaansel mod Svagheder, Eftergivenhed, Opmærksomhed o. s. v.

258.a. Hvorfor er det vigtigt, at man paa en fornuftig Maade hører sit Legeme i Ungdommen? og hvorledes kan dette skee?

Legemet, af Naturen ofte svageligt, kan dog hørdes — vænnes til at taale — undvære o. s. v. Saare vigtigt deels i almindelighed, deels for manen enkelt Stand og Virkekreds — mange modende Tilfælde. Det kan skee, ved at forvise al Forståelse; ved Farvelighed, Maadeholdenhed, gradvis Øvelser o. s. v.

258. b. Hvilke ere de vigtigste Midler, den bor anvende, der vil opnaae Færdighed i at forstaae og skrive sit Sprog godt?

Af Sprogene fortjener det, vi falde vort Sprog, vort Modersmaal, i hoi Grad vor Opmærksomhed. Mange anse det unndvendigt at lære det anderledes, end ved daglig Tale og Brug — Det Urigtige heri. Midler: Sprogets Grammat. i alle dens Dele; Gods Forfatteres opmærksomme Læs-

ning, Øvelser i at udtrykke og indlæde sine tanker i Sproget.

259. Hvorfor har Historien om Fordum Tiders Begivenheder for Alle — endog Almuesmanden, saa Meget tillokkende?

Det underholder og morer at høre om gamle Dages Stikke, Begivenheder, Personer — Mennesset har en naturlig Videlyst. Historien giver den forretalig Mæring. — Dens Indhold er saa færdelig — angaaer Mennesker, i alle Forholde — underviser ved Exempler — fører os igjennem saa mange Tider og Tildragelser — er som et Maleri o. s. v.

260. Hvoraf kommer det, at Ordsprog saa ofte urigtigen anvendes?

Ordsprog ets som oftest overdygtige, kunne fortælleres med, eller mod vore Meninger — Exemp. paa Saadanne. De afgive ligesom et Sloggs Autoritet, Medhold, Undskyldning for vor Adfaerd; man anvender dem, tolker dem altsaa efter sit Behov — o. s. v. Exempler bor oplyse dette.

261. Hvilk'en Læsning kan den unge Studerende med megen Nutte vælge til sin Fortræffning i Critimer?

Selv den saakaldte Morstabs læsning maanbare saadan, at den ei er blot Tidsfordrib, vel endog skadelig Tidss Fortifikelse. Den har kunne bidrage til let Indsamling af mangehoende Kundskaber o. s. v. Dertil tjener: Gode Reisebestriber, Biografier, Naturkundskaber, Karakteersbilleder,

ger. Gode æstetiske Værker, Poesier „gode No-
manner,” Virtighedsværker o. s. v. Dog ikke
blot det, som alene virker paa Hørelsen og Smales-
sen, ja ofte giver disse en — et altid gavnlig —
Mæring og Retning.

262. Hvad Gavn har Historien af Kronolo- gie og Geografsie?

Historien — Fortælling om vigtige Verdens-
begivenheder — Tydelighed — Troverdig-
hed — erholder ved at bestemme, naar, i hvilken
Forbindelse, Tidsfolge. Begivenhederne fulgte —
og hvor, i hvilke Lande, Egne — Stader og deres
Beskaffenhed — hvilke Hindringer, eller Hjælpemid-
ler, Lid, Sted, og Omstændigheder voldede en Be-
givenhed o. s. v.

263. Med den stadige, daglige Flid udretter en Discipel langt mere, end med den uisomme Forberedelse til en Examens. Skal op- lyses — bevises — anvendes.

Langsamt — gradvis, ordenligt fremstridende
Arbeid — almindeligen grundigst. Bygning ihast —
har intet Held. Arbeid ihast bliver — nos-
denligt, usfuldstændigt — duer kun for nogle Düs-
slike — kan glimre maaßke, men — aldrig gavne,
Ihast slugte Ling — fordosies ei godt, give ingen
Mæring, Saft, Kraft o. s. v.

264. Hvad udgjør Forskjellen imellem Munter- hed og Bildskab?

Et muntert, glad Sind, som elsker tilladelig
Glæde — søger den — fremmer den — er behager-

ligt — ikke letfindigt — er at ligne ved en mildt
henkendende Bak. Bildskab — faad — ubændig
ændser et Sammelighed — overlader sig til ethvert
Indsald — er at ligne ved en vildbrusende Strom
— her Brusen og Stot — hisset jevn, glædende
Oplivelse.

265. Hvorledes bor vi, som fornuftige Mennes- sfer, forholde os, naar vi blive syge?

Sundhed og Halsbred underlæster mange Karet-
tenten ved vor egen, eller Andres Skyld. — Et saa
vigtigt Gode mar gjenvinces — rigtige Midler —
Maadsforsel — duelig Læge — iide — forstaar —
noie folge hans Korstrik (barnagrig Modbydelighed
for Medicamenter, Egensind, Kordom mod Læger
—) være ydersi varsom efter Sygdom, hvorfor?

266. Om det Vigtige og Rigtige i Ordsproget: ne sutor altra crepidam, d. e. Stomager bliv ved din læst!

Meningen af Ordsproget. Det Vigtige
deri: Alle ere ei stikkede til det Samme — Enner,
Gaver, Kundslaber, Stilling forstjellige. Den, der
vil Alt — kan Juuet — bliver Husker i Alt — aliquid
in omnibus, nil in toto. Den, der blander sig
i det, han ei forstaaer, forsommel sit Eget — gjor
Skade — bliver til Latter. Noda sei mod indbildsf^e
Selvklogstab, uridig Ultravilhed (συλληπτικός).
Exempler.

267. Hvad det skader, at læse uden Balg og Plan, mange og mangehaande Begærslæng?

Hvad der skeer uden heusigt, Plan, Ordren
— aldrig ret til Nyttie — øsiest til Skade. Læs-

ning, uden Plan, Orden o. s. v. forvirrer istedet for at oplyse og tydeliggøre Begreber; Hukommelsen overbyrdes og — beholder Intet — Heeltligervis som umaaadelig Spisen — ikke nærer, men skader — er usordensielig — usunde Nædster o. s. v. saaledes — sig Læsning gør øste indbildst, hvilket al egentlig Selvtænken.

268. Hvorfor bestaaer den lastværdige Opsætning, letindige Menneder øste vise imod Bansfore og Kroblinger?

Kroblinger enten ved egen, eller Andres Skjold — altid beklagelige i mange Henseender. Spot, Haan, Tilsidesættelse, Misstanke mod dem o. s. v., mørnuslig — fornærmelig — ufristelig. Exempler. Derimod Skaansel, Medynk, Hjælp.

269. Hvilke farlige Folger kan det have, at man letindigen laaner og gjor Gjeld?

At laane er stundom let, steer øste ubekantsomt, — eller i et usikkert Haab om at kunne betale, for at nære sin Uppighed, sin utiladelige Sorglosshed — Man synker dybere — Mismod — Slamsuldhed — mangehaande Forlegenhed, ubehagelige Forholde, Domgælder, Fristelser til Svig o. s. v.

270. Hvad Skade, døt aatsager, naar man vænner sig til, øste og unsdvendigen at opsette sine Arbeider og Forretninger?

Enhver Ting har sin Lid; jo flere Arbeider, desto usdvendigere er Orden. Opsættelse gør Arbeiderne vanskeligere, sammedynger, forvirrer; Uslysten voxer med Arbeidets Dynge; man begynder

med Uslyst og Misstivl om at udrette — man iser — Tiden er fort — Arbeidet trænger paa — og bliver altsaa fuldsort som Hassværk — o. s. v. Aarsager: Vane, Magelighed, Forlystelsessyge, utiladelig Sorglosshed.

271. At fremstille og oplyse de vigtigste Regler, man ved al Leeg, Spog og Munterhed stedse bor iagttagte.

Leeg og Spog opliver og forfrisker saavel Sindet, som Legemet; men af Spog kan øste komme Alvor og megen Skade, ved Usorsigtighed o. s. v. for Liv, Lemmer, Sundhed. Varsomhed, Ingen fornærme, ingen Bildslab, ingen kaad Overgivenhed, Alt med Velanstændighed og Gædelighed.

272. Hvorfor er Hukommelsen en særdeles vigtig Evne? og hvorved kan den bedst øves?

Hukommelsen, Ugesom et vigtigt, forsvarligt, bestaaer Gjemme. Et Oplagssted for al vor aandige Indsamling, et Forraadsblammer, hvorfra skal funne hentes, esersom der behoves og bruges. Uden den nyter al Indsamling af Kundskaber kun lidet o. s. v. Er af Naturen undertiden mindre stærk; kan af alle Sjæleevner meest øves — bør ske i Ungdommen — hvorfor just da? Udstillige Maader — Øvelse i at huske Indhold, Orden, Folge, øste aldeles ordret o. s. v.

273. Hvorfor bør man være varsom med det, man lover?

Det er let at love, men ikke altid saa let at holde. Letindighed, Ubetanksomhed, Overlælse i

Løfter. (Herodes, Jephtha). Det Umulige — Usandsynlige, Ustadelige. Betenk, om Du kan — om Du bor det, Du lover. Andre kunne sætte i Forlegenhed, vi selv kunne forsynde os ved ubesindige Løfter.

274. Kan det nogensinde være Ret, ikke at holde et givet Løfte, og under hvilke Omstændigheder?

See for. Num. Naar vi indseet det Umoralsle — Ustadelige — Skadelige for Andre o. s. v., men ei blot, fordi det fra vor Side fordrer nogen Opsoffrelse.

275. Hvilkens Forskjel er der imellem sommelig Omsorg for sin Paaklædning, og forsørgelig Modeshyge?

Legemets Neenlighed, Belæstændighed, Sundhed, Passelighed — folge Stik og Brug uden affecteder Væsen, uden Særundehed, eller Pedanterie o. s. v. Men — ingen barnagtig Esterabelse — ei ansee som Vigtighed — ingen smaalig Omhygge — ingen forsørgelig Opsigt — Intet mod Sundhed, Belæstændighed o. s. v.

276. Hvoraf kommer det, at Saamange troe bedre om Andres Raar, der dog virkelig en ere bedre, end deres Egne?

Mangel paa rigtig Burdering af det, man selv har; Ustadihed i Hnster. Unisomhed, Misunder, Indbildung om egen Forhenslighed o. s. v.

277. Hvilke Tanker og Forsetter bor Mindet om beronnte Forfædre vække hos dem, som nedstamme fra Saadanne?

Gædrelandets Forventninger — Forfædres Navn — vedligeholde — selv være hæderværdige — ikke vanslægte. Navn og Byrd i sig selv Intet; men desto større Vancre, om ødel Stamme skyder vanformet Green o. s. v.

278. Hvad er Vensteb? og hvorfor kan sandte Vensteb kun bestaae imellem gode Mennesker?

Forbindelse, grundet paa Liighed i Tænkemaade, Dannelse, Karakteer — Stand, Alder, Stilling, o. s. v. følleds ødle Hensigter, Hnster o. s. v., ødle Menneskers aandelige Enighed. — Det Ønde maa blive ueens med sig selv. Egennytte, stolte Mennesker, soge kun deres Eget — Vensteb er ei deres Hjertes Sag — Aands: Enighed mangler o. s. v.

279. Hvorledes bor vi forholde os, med Hensyn til Andres Glæder og Fornoelsler?

Ei misunde dem deres Glæder, om vi end ei kunne nyde dem, ei ville deeltage deri; ikke forskyre, hindre dem, naar de ere uskyldige — men derimod bidrage til at for ødle, forhøje dem; selv deeltage heri, naar vi have Lyft og Evne; ei mislænde dem, om de end ikke ere efter voit Sind, naar kun tilladelige; ingen Brantenhed, ingen Knudborsenhed, ingen affecteret Alvorlighed o. s. v.

280. Kan Venstfab forlede til Partifshed og Ubillighed mod Andre? og hvorledes forebygges dette?

Amicus Plato, amicus Socrates, magis amica veritas. Mennesker, vi hinde, see vi almindeligt gen med andre Dine, end de Hvirge; deres Heil, deres Fortrin — bedommes ej ret. Andre oversees, tilfidesantes o. s. v. Forebygges: erkjend det Gode,agt det, hvor det findes, selv hos din Uven! lad Hotelse ej blænde Hornstenen!. Mens Heil er ogsaa Heil o. s. v.

281. Hvoraf kommer mange Menneskers urimelige Paastaaenhed i deres Meninger? og hvad skader den?

Indbilning om eget Bid; falsf Begreb om Fasthed; Stolthed; Trætelyst; heraf: Uenighed, Bitterhed, Frassydenhed, Willie, Riv om Smaastring, Uomgangelighed o. s. v.

282. Hvad forstaaes der ved: et aabenmundet Menneske? og hvilken Skade kan en Saadan aarsage?

Mangel paa Taushed, — idelig Snakelyst — taler uden at tanke, kan Intet betroet gjevne o. s. v.; aarsager Forlegenhed, Splid, Tab, Missforstaesler o. s. v.

283. Hvorfor bor man aldrig trænge sig frem til Omgang med Saadanne, som ere af langt hoiere udvores Stand og Rang, end vi?

Man glædes bedst hos sine Fevnlige, Simpelsched, Forerolighed o. s. v. Forsængelighed vil

laane Glæds af Andre — nedverdiger osse sig selv, kommer i Cristelse til Overdaab, Pragtslyge, Esterabelse, Uffug for sin Stand; for nemt Dagdriverier; osse Domhgelser, naadige Medladelser af de saakalhære Støre, Spot, Willie o. s. v. Forøgt af sine Egne.

284. Hvilke Fortrin har aandige Glæder frem for sandelige Fornsielser?

Hvad forstaaes ved sandelige Fornsielser? — De ere fortvarige, underkastede megen Misbrug, kunne osse hindre Pligt, overdrives let o. s. v.; lede til mange Cristelser — slave Gjælens Hotelser. Hvad er aandige Glæder? — De ere mindre afhængige af Omstændigheder — varigere, renere, forældende opvækste ingen Ulyst o. s. v.

285. Hvorfor bor den unge Studerende ej indladesig i mange, og forskjellige Bekjendtskaber?

Bekjendtslab er ei Venstfab. Megen Adspredelse — mange ej gavnlige Forholde, osse Cristelser — osse Tab paa Nygte og Navn o. s. v.

286. Hvilke Midler ere de sikreste mod Kedsommelighed? og hvorfor klage mange Mennesker over Tidslede?

Arbejdsmhed, Virksomhed, Kærlighed til sine Pligter, Vands og Hertes Dannelse o. s. v. Mange fedes ved Tiden — fordi de manglende hinzøge kun Moerstab, sandelige Fornsielser o. s. v.

287. Hvoraf kommer det, at somme Mennesker saa gjerne overdtive Alt, naar de forskete Noget? og hvad stadeligt er der i den Vane?

Vist til at more — sige Noget vigtigt, vælle Forundring, Opmarkomhed o. s. v. — Ledet til Usandhed, kan forvirre, mislede Andre, gjøre os misianste for Usandsyrlighed o. s. v.

288. Hvorledes kunne oversladige, eller trange Raar hindre, eller befordre den unge Studerendes Fremgang?

289. Hvilkens Nytte har man af at læse gode Reiseberetninger?

290. Hvilkens Nytte har Skibsfarten forslæsset Menneskene?

291. At vase det Behagelige og Gavnlige af, at forstaae Noget af Tegnekunsten og Musikken.

292. Hvad bør vi tagttage, naar vi enten mundtigen, eller skriftligen skulle melde Nogen en ubehagelig Efterretning?

293. Den stemme Vane at være glem som; dens Aarsager, og hvorledes vi skulle arbeide mod den.

294. Hvorfor er det saa særdeles ubehageligt, at være Bidne til Kiv og Uenighed imellem Godskende og Familiemedlemmer?

295. Den stygge Indbildshed — og den elsbærdige Beskedenhed hos unge Mennesker.

296. Hvad forstaaer man ved et træt hjerte Menneske? og hvorledes spilder han joapel sine egne, som Andreas Glæder?

